

EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

LINGUA CASTELÁ E LITERATURA

CURSO 2021-2022

**C.P.I. PLURILINGÜE "ANTONIO ORZA COUTO"
FORTE - BOQUEIXÓN**

ÍNDICE

Introdución/contextualización	4
Contribución da materia ao logro das competencias básicas	6
Metodoloxía.....	7
Materiais e recursos	8
Obxectivos da Educación Secundaria Obrigatoria	8
Obxectivos xerais de área	10
Adaptación da programación á situación COVID-19	11
Obxectivos, contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe.....	12
Secuenciación temporal dos contidos.....	55
Procedementos, instrumentos e pautas de cualificación.....	55
Atención á diversidade	56
Atención ao alumnado repetidor	57
Actividades de reforzo e ampliación	57
Procedementos e instrumentos de avaliación	57
Estratexias de traballo dos temas transversais	60
Programa para a recuperación de materias pendentes	61
Tratamento do fomento da lectura	63
Tratamento do fomento das TIC	64
Accións de contribución ao plan de convivencia	64
Implicación da materia no logro das Competencias	65
Actividades complementarias e extraescolares	67
Mecanismos de revisión e avaliación da programación didáctica	67
Avaliación do proceso de ensino e da práctica docente	68

INTRODUCCIÓN/CONTEXTUALIZACIÓN

A lingua debe ser entendida, esencialmente, como un vehículo de comunicación e de interacción social, así como o medio con que unha persoa desenvolve as súas capacidades intelectuais, cognoscitivas e afectivas, ademais do signo de identidade dunha sociedade.

O obxectivo fundamental desta etapa é que o alumnado consiga aquelas capacidades indispensables para a plena realización persoal e social, o que hoxe, nunha sociedade da información en continuo cambio, supón modificar e ampliar as tarefas da clase de lingua castelá e literatura máis alá das dirixidas á adquisición do coñecemento gramatical mediante a reflexión sobre textos, fundamentalmente literarios. No século XXI, temos que aceptar un novo concepto de alfabetización: saber cando e por que se necesita información, onde enconrala, e como avaliala, utilízala e comunicala de maneira ética. Esta alfabetización convértese así en obxectivo do ensino da lingua. Só o seu logro lles permitirá aos cidadáns e cidadás participar eficazmente na sociedade do coñecemento.

A lingua castelá e literatura ten entre as súas finalidades específicas o desenvolvemento das habilidades lingüísticas de escoitar, comprender e producir enunciados de forma oral e escrita apropiados ás diversas situacións de comunicación. Para acadar con éxito estas destrezas, ademais do coñecemento da estrutura da lingua para a súa utilización no discurso, necesítase obter información, saber asimilala, e planificar o mellor modo de comunicala atendendo a un contexto e finalidade concretos. Así mesmo, a adquisición dunha plena competencia comunicativa inclúe un achegamento ao feito cultural e literario a través da lectura.

Ao ser esta competencia comunicativa un requisito imprescindible para a aprendizaxe, a lingua é un instrumento fundamental no desenvolvemento das outras materias que compoñen o currículo, polo que se converte nun elemento determinante do labor educativo que reverte na propia materia e nas demais, co que se fai necesaria unha coordinación coa materia de lingua galega e literatura e coas demais linguas do centro. Conseguir os obxectivos nesta área implica, polo tanto, non só a adquisición da capacidade lingüística - comunicar e relacionarse, creación do propio pensamento, entender e respectar a súa cultura e outras culturas - senón tamén o dominio do instrumento esencial de aprendizaxe, que permitirá a adquisición das outras competencias.

Existen tres destrezas nucleares do ámbito lingüístico que na práctica coinciden cos bloques propostos no currículo e que son: falar e escoitar, que supón ser competente na expresión e comprensión de mensaxes orais en situacións comunicativas diversas; ler, que supón ser competente para comprender e usar textos diferentes con diferentes intencións comunicativas; e escribir, que supón ser competente para compoñer diferentes tipos de texto e documentos con distintas intencións comunicativas. Ponse o acento nas competencias para elaborar e intercambiar textos orais e escritos diferenciados e axeitados a situacións comunicativas específicas, que respondan a intencións diversas cun uso correcto da linguaxe. Estas tres habilidades nucleares integrarán os elementos do currículo nos distintos bloques de contido que, aínda que, aparecen como bloques, se conectan entre si e son interdependentes.

O bloque 1. Comunicación oral: Escoitar, e falar, refírese a habilidades lingüísticas orais e ten como base o diálogo e o intercambio de experiencias, interacción que facilita o desenvolvemento de posibilidades individuais, co que o proceso de ensino-aprendizaxe é en si tan importante como o resultado final. Partirase dos usos que

da lingua fan os alumnos e alumnas buscando unha ampliación significativa do léxico e a axeitada aplicación a cada situación comunicativa.

O bloque 2. Ler e escribir, refírese ás habilidades lingüísticas escritas, con moitos aspectos comúns coa lingua oral, polo que se deben interrelacionar e apoiar mutuamente, aínda que neste segundo bloque se incrementará progresivamente a dificultade dos textos, coa adquisición de técnicas lingüísticas, en distintos soportes, mantendo a coherencia e respectando as normas gramaticais e ortográficas e, se é o caso, tipográficas. Partirase da actividade comunicativa que o alumnado exercitou na etapa anterior para que afonde e perfeccione as técnicas aprendidas. Proporcionaranse ferramentas para o desenvolvemento das capacidades necesarias de maneira progresiva, ampliando os contidos e sen perder de vista a diferenza entre o imprescindible e o desexable.

O bloque 3. O coñecemento da lingua, refírese ao estudo formal do sistema lingüístico, á necesaria reflexión sobre o uso da lingua recapacitando sobre as súas formas e mecanismos.

O bloque 4. Educación literaria, necesitará dos contidos dos bloques anteriores, especialmente da lectura; esta concíbese como a aproximación a textos literarios axeitados á idade do alumnado, o achegamento á expresión artística, ao valor patrimonial das obras literarias, e o aprecio polo feito literario como feito lingüístico; sen perder de vista a progresión dos contidos, os intereses do alumnado e os coñecementos adquiridos previamente. Para este labor partirase de textos significativos atractivos e, mediante a lectura e a composición escrita, favoreceranse a comprensión e expresión do seu mundo interior e do que os rodea, a eliminación de estereotipos lingüísticos, e o respecto á idiosincrasia de cada cultura e de cada pobo.

A progresión dos contidos deberá adaptarse ás capacidades e intereses dos estudantes, o que os axudará a comprender a súa propia dinámica, a dinámica social e cultural do seu contorno, e a acadar a súa plena identidade individual e cidadá, procurando que esta reflexión estea acompañada da adquisición de destrezas que lle permitan ao alumnado autoavaliarse e corrixirse, favorecendo unha aprendizaxe autónoma. O proceso de ensino-aprendizaxe, nos bloques de contido, segue o procedemento da aprendizaxe natural, a partir do que saben e usan os e as estudantes ata que aprenden, reflexionando sobre iso e asumíndoo como propio, para poder usalo. A clase convértese no medio idóneo para levar a cabo unha metodoloxía activa coa que o alumnado resolva problemas, utilizando e compartindo información, aprendendo a autoavaliar o proceso que seguiu co fin de chegar a ser máis capaz de conducirse autonomamente. Os procedementos convértense no elemento vertebrador da área de lingua castelá e literatura, pois deben levar o alumnado ao desenvolvemento de habilidades na expresión e comprensión oral e escrita en contextos significativos, ademais de coñecer, valorar e gozar do feito literario, tendo sempre presente que os resultados, en educación, son a longo prazo, e que se concretan nunha competencia individual para a aprendizaxe posterior, dentro ou fóra das aulas. Contribución ao desenvolvemento das competencias básicas.

Contextualización

O concello, onde se atopa o Centro, amosa unha estrutura poboacional con rasgos propios dunha área rural. Destaca a poboación ocupada no sector servizos e a agricultura. A gandería, baseada na pequena explotación, ocupa a numerosas persoas. A porcentaxe de poboación ocupada alcanza o 85,17%.

CONTRIBUCIÓN DA MATERIA Á ADQUISICIÓN DAS COMPETENCIAS

A área de lingua castelá e literatura ten como finalidade primeira a mellora da competencia comunicativa, utilizando a linguaxe como instrumento tanto de comunicación oral e escrita como de aprendizaxe e regulación de condutas e de emocións. O obxectivo central desta competencia é comprender e saber comunicarse nas diversas situacións que se xeran no ámbito social, cultural e académico, utilizando as fontes de información e os soportes que hoxe están á nosa disposición. Non se trata, por tanto, de adquirir só saberes teóricos, senón tamén saberes prácticos. Así, a linguaxe constitúese en instrumento de aprendizaxe do resto das áreas, e ten un papel fundamental no desenvolvemento integral da persoa, nas súas relacións consigo mesma e con outras persoas, na súa forma de entender e explicar o mundo.

Como a propia lingua é unha ferramenta, temos que tentar aprenderlle ao alumnado a manexala en todas as situacións de comunicación, o que nos leva á competencia no tratamento da información e competencia dixital. O coñecemento dos sistemas e modo de operar das tecnoloxías da información e a comunicación (TIC) e do seu uso debe capacitar ao alumnado para unha adecuada xestión da información atendendo a distintas finalidades.

Na medida na que a linguaxe é un instrumento de relación social básico semella necesario unha aprendizaxe que nos axude a comunicarnos cos demais e a comprender a realidade social do mundo no que se vive, co que se relaciona directamente coa competencia social e cidadá. De aí que as actividades da clase de lingua castelá, entendida esta como un microcosmos social, lle faciliten ao alumnado prepararse para participar de maneira construtiva nas actividades da comunidade, axudándolle a que teña unha visión crítica da realidade e adquira os coñecementos prácticos necesarios para o exercicio de valores democráticos e de dereitos civís. nesta área é importante inculcar no alumnado a necesidade de caracterizar usos do linguaxe que manifesten prexuízos raciais, sexistas ou clasistas, así como fomentar o respecto pola realidade plurilingüe de España (linguas cooficiais, caso da nosa comunidade), ademais das variedades ou diferentes rexistros que se dan en distintos colectivos sociais, xa que a miúdo o linguaxe vai asociado a estereotipos ou prexuízos culturais.

Os contidos desta área e etapa son instrumentais, e deben preparar ao alumnado para seguir adquirindo coñecementos. É fundamental o feito de que o alumnado participe activa e progresivamente na construción do seu propio coñecemento, o que evidencia a relación do área de lingua castelá e literatura coa competencia para aprender a aprender. A clase de lingua castelá pode ser, pois, a pedra angular para a adquisición dos coñecementos e destrezas necesarios para que a persoa poda aprender en calquera situación.

A relación entre esta área e a competencia en autonomía e iniciativa persoal se entronca no propio proceso de ensino-aprendizaxe, posibilitándolle ao alumnado o transformación da información en coñecemento, caracterizando o que considere oportuno, e incorporando todo aquilo que o enriqueza e axúdeo a ser unha persoa máis respectuosa e aberta. Facilitaráselle así a consecución da súa autonomía persoal e a súa

capacitación para se integrar como compoñente pleno na sociedade, asumindo valores éticos e sociais que imperan na mesma.

A competencia cultural e artística supón apreciar, comprender e valorar diferentes manifestacións culturais e artísticas, e utilízalas como fonte de gozo e enriquecemento persoal; é, en consecuencia, unha competencia que facilita tanto expresarse e comunicarse como percibir, comprender e enriquecerse con diferentes realidades e producións do mundo da arte e da cultura. Desde esta área trátase de capacitar ao alumnado para entender o linguaxe literario, valorar os textos, establecer relacións entre estes e o entorno no que naceron, pero sobre todo ser capaz de desfrutar da lectura.

METODOLOXÍA

Entendendo a múltiple funcionalidade da lingua e de acordo coa concepción educativa actual propónse a aprendizaxe da Lingua Castelá e Literatura dunha forma significativa, que capacite ao alumno para comprender e manexar os diversos contidos conceptuais, normas e pautas estruturais desta Área.

Propónse unha metodoloxía activa e participativa, propiciadora dun maior desenvolvemento persoal, capacidade crítica e unha relación harmónica e enriquecedora do propio individuo coa súa contorna, favorecéndose a través dos traballos individuais, en microgrupo e en macrogrupo, a análise crítica de diversas manifestacións de índole intolerante ou discriminatorio de calquera tipo e o *fomento do respecto cara á diversidade, sexa cal for o carácter da mesma.

A actividade construtiva do alumno é o factor decisivo na realización das aprendizaxes escolares. A actividade construtiva esixe unha actividade mental que lle leve a modificar e reelaborar os seus esquemas de coñecemento, e a construír a súa propia aprendizaxe. Neste proceso, o profesor actúa como guía e mediador para facilitar a construción de aprendizaxes significativas, que levan a establecer relacións entre os coñecementos e experiencias previas e os novos contidos.

As aprendizaxes han de ser funcionais, asegurando que poidan ser utilizados nas circunstancias reais en que o alumno necesiteos. Por aprendizaxe *funcional enténdese non só a posible aplicación práctica do coñecemento adquirido, senón tamén o feito de que os contidos sexan necesario e útiles para realizar outras aprendizaxes.

O profesor debe axustar a axuda pedagóxica ás diferentes necesidades do alumnado e facilitar recursos ou estratexias variados que permitan dar resposta ás diversas motivacións, intereses e capacidades que presentan os alumnos.

A consecución das metas propostas esixe acceder aos recursos que o código pon a disposición dos falantes. Faise preciso, xa que logo, proporcionar ao alumnado un estudo do sistema que lle permita coñecer as posibilidades expresivas e oríentelle no seu uso.

A eficacia comunicativa pasa tamén pola corrección gramatical, e o desenvolvemento da competencia lingüística neste campo é esencial para alcanzar o pleno exercicio das habilidades de comunicación.

É preciso coñecer os textos literarios no seu diacronía, non por acceder meramente á historia literaria, senón por comprender a historia do propio texto, por percibilo como feito lingüístico, constreñido por limitacións de contido ou de forma, creado como produzo dun autor ou dun grupo que non é alleo, na súa produción, ás circunstancias históricas en que se compuxo.

MATERIAIS E RECURSOS

A finalidade dos materiais que se van a utilizar é a de proporcionar os coñecementos necesarios para que o alumnos realice un uso reflexivo da linguaxe e poidan aproximarse a textos da tradición literaria con certas garantías de comprensión do mundo que reflicten e dos temas e técnicas de composición empregados. Preténdese tamén desenvolver a conciencia da lingua como instrumento esencial para a expresión de ideas, emocións, sentimentos e opinións persoais, e para a recepción dos doutros, incluídos quen nolos deixaron como patrimonio común nos seus textos.

Libro do alumno, para cada un cursos correspondentes, en 1º ESO EDIXGAL: Cada unidade divídese en tres bloques, destinados ao coñecemento da Lingua (usos da lingua e estudo do sistema), á educación literaria (criterio cronolóxico e de xéneros e comentarios de texto)e a falar , ler e escribir.

Fichas de actividades de base: destinadas a consolidar os contidos traballados na clase.

Fichas de actividades de reforzo: a súa finalidade é recuperar contidos fundamentais que non foron asimilados.

Fichas de actividades de profundización ou ampliación: destinadas a despregar e profundizar nos contidos traballados.

Elaboración de traballos escritos ou orais: consultar en biblioteca, planificar, elaborar e presentar traballos escritos sobre temas previamente determinados.

Lectura e creación de textos

Medios audiovisuais

Novas tecnoloxías

Aula virtual

OBXECTIVOS DA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA

A educación secundaria obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre

as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersonal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

OBXECTIVOS XERAIS DE ÁREA

* Comprender discursos orais e escritos nos diversos contextos da actividade social e cultural.

* Utilizar a lingua para expresarse de forma coherente e adecuada nos diversos contextos da actividade social e cultural, para tomar conciencia dos propios sentimentos e ideas e para controlar a propia conducta.

* Coñecer a realidade plurilingüe de España e as variedades do castelán e valorar esta diversidade como unha riqueza cultural.

* Utilizar a lingua oral na actividade social e cultural de forma adecuada ás distintas situacións e funcións, adoptando unha actitude respectuosa e de cooperación.

* Empregar as diversas clases de escritos mediante os que se produce a comunicación coas institucións públicas, privadas e da vida laboral.

* Utilizar a lingua eficazmente na actividade escolar para buscar, seleccionar e procesar información e para redactar textos propios do ámbito académico.

* Utilizar con progresiva autonomía e espírito crítico os medios de comunicación social e as tecnoloxías da información para obter, interpretar e valorar informacións de diversos tipos e opinións diferentes.

* Facer da lectura fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo e consolidar hábitos lectores.

* Comprender textos literarios utilizando coñecementos básicos sobre as convencións de cada xénero, os temas e motivos da tradición literaria e os recursos estilísticos.

* Aproximarse ao coñecemento de mostras relevantes do patrimonio literario e valoralo como un modo de simbolizar a experiencia individual e colectiva en diferentes contextos histórico-culturais.

* Aplicar con certa autonomía os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para comprender textos orais e escritos e para escribir e falar con adecuación, coherencia, cohesión e corrección.

* Analizar os diferentes usos sociais das linguas para evitar os estereotipos lingüísticos que supoñen xuízos de valor e prexuízos clasistas, racistas ou sexistas.

ADAPTACIÓN DA PROGRAMACIÓN Á SITUACIÓN COVID-19

Como consecuencia da evolución da pandemia que afectou ao desenvolvemento do curso, cabe indicar que a materia de Lingua castelá e Literatura é de contidos progresivos que se repiten e amplían en cursos superiores. Polo demais, e así o reflicten os resultados, as aprendizaxes imprescindibles que lle permitirán ao alumnado seguir sen dificultade a materia de Lingua castelá e Literatura o presente curso foron adquiridas.

Para a concreción das actividades de reforzo e apoio que se van propoñer ao alumnado teranse en conta as aprendizaxes e competencias imprescindibles:

Ler e escribir: Ler, comprender, interpretar e valorar textos. Producir textos adecuados, coherentes e cohesionados.

Coñecemento da lingua: Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as súas normas de uso. Identificar a intención comunicativa da persoa que fala ou escribe. Recoñecer e analizar a estrutura das palabras pertencentes ás diversas categorías gramaticais. Recoñecer, usar e explicar os elementos constitutivos da oración.

Educación literaria: Ler fragmentos ou obras da literatura española e universal de todos os tempos, e da literatura xuvenil. Redactar textos persoais de intención literaria seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa. Comprender textos literarios representativos da literatura da Idade Media ata aos nosos días.

O cambio á metodoloxía non presencial, de ser o caso, esixe ter en conta fundamentalmente dous aspectos:

Alumnado con conectividade: O Departamento de Lingua Castelá e Literatura ten creada a súa aula virtual a través da que o alumnado segue as clases non presenciais con regularidade;; o alumnado de 1º ESO conta ademáis con ordenador con conectividades a EDIXGAL.

Alumnado sen conectividade: Se se detecta que algún alumno ou alumna está desconectado por diversas circunstancias ou non localizable, arbitrase o protocolo establecido que pasa por dar coñecemento ao titor quen coordinará un plan de recuperación. O Departamento poñerase en contacto a través de medios alternativos (correo electrónico, teléfono, Abalarmóbil... co alumnado afectado, e lle facilitará, de ser preciso, o material necesario en formato que se adapte ás súas circunstancias.

O material que precisa o alumnado seralle facilitado a través da aula virtual (arquivos, enlaces...). Outro material complementario e de apoio que está a ser utilizado é o libro de texto dixital ou en formato convencional, así como fichas de actividades.

CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN

1º SECUNDARIA OBRIGATORIA

Lingua Castelá e Literatura. 1º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Grao mínimo*	Competencias clave
Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Escoita activa e observación das normas básicas que favorecen a comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Escoitar de forma activa e comprender o sentido global de textos orais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.1.1. Recoñece e asume as regras de interacción, intervención e cortesía que regulan os debates e calquera intercambio comunicativo oral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Participación en debates, coloquios e conversas espontáneas respectando as normas básicas de interacción, intervención e cortesía que regulan estas prácticas orais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Valorar a importancia da conversa na vida social practicando actos de fala (contando, describindo, opinando, dialogando, etc.), en situacións comunicativas propias da actividade escolar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.2.1. Intervén en actos comunicativos orais e valora a súa participación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Recoñecer, interpretar e avaliar progresivamente a claridade expositiva, a adecuación, a coherencia e a cohesión do contido das producións orais propias e alleas, así como os aspectos prosódicos e os elementos non verbais (acenos, movementos, ollada, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.3.1. Coñece o proceso de produción de discursos orais valorando a claridade expositiva, a adecuación, a coherencia do discurso e a cohesión dos contidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.3.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos, da linguaxe non verbal, da xestión de tempos e do emprego de axudas audiovisuais en calquera tipo de discurso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.3.3. Recoñece os erros da produción oral propia e allea a partir da práctica habitual da avaliación e autoavaliación, e propón solucións para 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA

Lingua Castelá e Literatura. 1º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Grao mínimo*	Competencias clave
			melloralas.		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso, prácticas orais formais e informais, e avaliación progresiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Aprender a falar en público, en situacións formais e informais, de xeito individual ou en grupo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.4.1. Realiza presentacións orais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situacións reais ou imaxinarias de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Reproducir situacións reais ou imaxinarias de comunicación potenciando o desenvolvemento progresivo das habilidades sociais, a expresión verbal e non verbal, e a representación de realidades, sentimentos e emocións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.5.1. Dramatiza e improvisa situacións reais ou imaxinarias de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Lectura, comprensión, interpretación e valoración de textos escritos de ámbito persoal, educativo ou escolar, e de ámbito social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Ler, comprender, interpretar e valorar textos en diferentes formatos e soportes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.1.1. Retén información e reconece a idea principal e as ideas secundarias, comprendendo as relacións entre elas. ▪ LCLB2.1.2. Entende instrucións escritas de certa complexidade que lle permiten desenvolverse en situacións da vida cotiá e nos procesos de aprendizaxe. ▪ LCLB2.1.3. Interpreta, explica e deduce a información dada en diagramas, gráficas, fotografías, mapas conceptuais, esquemas, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCL ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Utilización progresivamente autónoma da biblioteca escolar e das tecnoloxías da información e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Procurar e manexar información, na biblioteca e noutras fontes, en papel ou dixital, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.2.1. Utiliza, de xeito autónomo, diversas fontes de información integrando os coñecemen- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD

Lingua Castelá e Literatura. 1º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Grao mínimo*	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ h 	<p>da comunicación como fonte de obtención de información. Educación para o uso, o tratamento e a produción de información.</p>	<p>para integrala nun proceso de aprendizaxe continua.</p>	<p>tos adquiridos nos seus discursos orais ou escritos.</p>		
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.2.2. Coñece e manexa habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.2.3. Coñece o funcionamento de bibliotecas (escolares, locais, etc.) e de bibliotecas dixitais, e é capaz de solicitar autonomamente libros, vídeos, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Coñecemento e uso das técnicas e estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Aplicar progresivamente as estratexias necesarias para producir textos adecuados, coherentes e cohesionados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.3.1. Aplica técnicas diversas para planificar os seus escritos (esquemas, árbores, mapas conceptuais etc.) e redacta borradores de escritura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIE 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Produción de textos escritos e audiovisuais relacionados co ámbito persoal, co educativo ou escolar e co social. ▪ B2.5. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos e escritura de textos dialogados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Escribir textos en diferentes soportes e formatos, en relación co ámbito de uso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.4.1. Escribe textos propios do ámbito persoal e familiar, escolar ou educativo e social, imitando textos modelo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.4.2. Escribe textos narrativos, descritivos e instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados, imitando textos modelo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.4.3. Realiza esquemas e mapas, e explica por escrito o significado dos elementos visuais que poden aparecer nos textos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD 	
Bloque 3. Coñecemento da lingua					

Lingua Castelá e Literatura. 1º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Grao mínimo*	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. ▪ B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as súas normas de uso para resolver problemas de comprensión de textos orais e escritos e para a composición e a revisión progresivamente autónoma dos textos propios e alleos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.1.1. Recoñece e explica o uso das categorías gramaticais nos textos, e utiliza este coñecemento para corrixir erros de concordancia en textos propios e alleos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCL ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.1.2. Recoñece e corrixer erros ortográficos e gramaticais en textos propios e alleos, aplicando os coñecementos adquiridos para mellorar a produción de textos nas súas producións orais, escritas e audiovisuais. 		
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.1.3. Coñece e utiliza adecuadamente as formas verbais nas súas producións orais e escritas. 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Manexo de dicionarios e outras fontes de consulta en papel e formato dixital sobre o uso da lingua. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Usar de forma efectiva os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en formato dixital, para resolver dúbidas en relación ao manexo da lingua e para enriquecer o propio vocabulario. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.2.1. Utiliza fontes variadas de consulta en formatos diversos para resolver as súas dúbidas sobre o uso da lingua e para ampliar o seu vocabulario. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Recoñecemento, uso e explicación dos conectores textuais e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Identificar os conectores textuais e os principais mecanismos de referencia interna presentes nos textos, recoñecendo a súa función na organización do contido do discurso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.3.1. Recoñece, usa e explica os conectores textuais (de adición, contraste e explicación) e os principais mecanismos de referencia interna, gramaticais (substitucións pronominais) e léxicos (elipse e substitucións mediante sinónimos e hiperónimos), valorando a súa función na organización do contido do texto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Recoñecemento, uso e explicación dos recursos de modalización en función da persoa que fala 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Identificar a intención comunicativa da persoa que fala ou escribe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.4.1. Recoñece a expresión da obxectividade ou subxectividade identificando as modalida- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL

Lingua Castelá e Literatura. 1º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Grao mínimo*	Competencias clave
	ou escribe. Expresión da obxectividade e da subxectividade a través das modalidades oracionais e as referencias internas ao emisor e ao receptor nos textos.		des asertivas, interrogativas, exclamativas, desiderativas, dubitativas e imperativas en relación coa intención comunicativa do emisor.		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.5.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ h ▪ i ▪ ñ ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Recoñecemento da diversidade lingüística propia do ámbito persoal, social e mediático. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Recoñecer e valorar a diversidade lingüística, con especial atención á realidade do centro docente e do ámbito social do alumnado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.6.1. Coñece e valora a diversidade lingüística do seu grupo, do centro docente e do seu ámbito social próximo. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e a transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.7.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
Bloque 4. Educación literaria					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Ler fragmentos ou obras da literatura es- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.1.1. Le e comprende cun grao crecente de 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Lingua Castelá e Literatura. 1º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Grao mínimo*	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l ▪ n 	e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e asúa autonomía de lectura.	pañola e universal de todos os tempos, e da literatura xuvenil, próximas aos propios gustos e ás propias afeccións, amosando interese pola lectura.	interese e autonomía obras literarias próximas aos seus gustos, ás súas afeccións e aos seus intereses.		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e asúa autonomía de lectura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Fomentar o gusto e o hábito pola lectura en todas as súas vertentes: como fonte de acceso ao coñecemento e como instrumento de lecer e diversión que permite explorar mundos diferentes aos nosos, reais ou imaxinarios. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.2.1. Fala na clase dos libros e comparte as súas impresións cos compañeiros e coas compañeiras. ▪ LCLB4.2.2. Dramatiza fragmentos literarios breves desenvolvendo progresivamente a expresión corporal como manifestación de sentimentos e emocións, respectando as producións das demais persoas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCEC ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Redactar textos persoais de intención literaria seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.3.1. Redacta textos persoais de intención literaria a partir de modelos dados seguindo as convencións do xénero con intención lúdica e creativa. ▪ LCLB4.3.2. Desenvolve o gusto pola escritura como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os seus propios sentimentos. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCEC ▪ CCEC ▪ CSIE

2º SECUNDARIA OBRIGATORIA

Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Escoitar de forma activa, comprender, interpretar e valorar textos orais propios dos ámbitos persoal, educativo ou escolar, e social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.1.1. Comprende o sentido global de textos orais propios do ámbito persoal, escolar/educativo e social, identificando a estrutura, a información relevante e a intención comunicativa do/da falante. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.1.2. Retén información relevante e extrae informacións concretas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.1.3. Segue e interpreta instrucións orais respectando a xerarquía dada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e textos argumentativos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Escoitar de xeito activo, comprender, interpretar e valorar textos orais de diferente tipo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.2.1. Comprende o sentido global de textos orais de intención narrativa, descritiva, instrutiva, expositiva e argumentativa, identificando a información relevante, determinando o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	

Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
	Diálogo.		tema e recoñecendo a intención comunicativa do/da falante, así como a súa estrutura e as estratexias de cohesión textual oral.		
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.2.2. Retén información relevante e extrae informacións concretas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.2.3. Utiliza progresivamente os instrumentos adecuados para localizar o significado de palabras ou enunciados descoñecidos (de-manda axuda, procura en dicionarios, lembra o contexto en que aparece, etc.). 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.2.4. Resume textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos de forma clara, recollendo as ideas principais e integrando a información en oracións que se relacionen lxicamente e semanticamente. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Escoita activa e cumprimento das normas básicas que favorecen a comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Escoitar de xeito activo e comprender o sentido global de textos orais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.3.1. Observa e analiza as intervencións particulares de cada participante nun debate tendo en conta o ton empregado, a linguaxe que se utiliza, o contido e o grao de respecto cara ás opinións das demais persoas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Comprender o sentido global de textos orais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.4.1. Recoñece o proceso de produción de discursos orais valorando a claridade expositiva, a adecuación, a coherencia do discurso e a cohesión dos contidos. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.4.2. Recoñece a importancia dos aspectos 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD

Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			tos prosódicos, da linguaxe non verbal e da xestión de tempos, e o emprego de axudas audiovisuais en calquera tipo de discurso.		
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.4.3. Recoñece os erros da produción oral propia e allea a partir da práctica habitual da avaliación e autoavaliación, e propón solucións para melloralas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso, prácticas orais formais e informais, e avaliación progresiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Aprender a falar en público, en situacións formais e informais, de xeito individual ou en grupo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.5.1. Realiza presentacións orais. ▪ LCLB1.5.2. Realiza intervencións non planificadas dentro da aula, analizando e comparando as similitudes e as diferenzas entre discursos formais e espontáneos. ▪ LCLB1.5.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal da lingua nas súas prácticas orais. ▪ LCLB1.5.4. Pronuncia con corrección e claridade, modulando e adaptando a súa mensaxe á finalidade da práctica oral. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCL ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Participación en debates, coloquios e conversas espontáneas respectando as normas básicas de interacción, intervención e cortesía que regulan estas prácticas orais. ▪ B1.7. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situacións reais ou imaxinarias de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Participar e valorar a intervención en debates, coloquios e conversas espontáneas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.6.1. Cínguese ao tema, non divaga e atende as instrucións do/da moderador/a en debates e coloquios. ▪ LCLB1.6.2. Respecta as normas de cortesía que deben dirixir as conversas orais axustándose á quenda de palabra, respectando o espazo, xesti- 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL ▪ CSC

Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			culando adecuadamente, escoitando activamente as demais persoas e usando fórmulas de saúdo e despedida.		
Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso das técnicas e estratexias necesarias para a comprensión de textos escritos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Aplicar estratexias de lectura comprensiva e crítica de textos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.1.1. Pon en práctica diferentes estratexias de lectura en función do obxectivo e o tipo de texto. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.1.2. Comprende o significado das palabras propias de nivel formal da lingua e incorpóraas ao seu repertorio léxico. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.1.3. Relaciona a información explícita e implícita dun texto, e pon en relación co contexto. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.1.4. Deduce a idea principal dun texto e reconece as ideas secundarias, comprendendo as relacións que se establecen entre elas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.1.5. Fai inferencias e hipóteses sobre o sentido dunha frase ou dun texto que conteña diferentes matices semánticos e que favorezan a construción do significado global e a avaliación crítica. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Ler, comprender, interpretar e valorar textos en diferentes formatos e soportes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.2.1. Localiza, relaciona e secuencia informacións explícitas e implícitas nun texto, e deduce informacións ou valoracións implícitas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
▪ l			▪ LCLB2.2.2. Interpreta, explica e deduce a información dada en diagramas, gráficas, fotografías, mapas conceptuais, esquemas, etc.	▪	▪ CMCCT
▪ b ▪ e ▪ h	▪ B2.3. Utilización progresivamente autónoma da biblioteca escolar e das tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de obtención de información. Educación para o uso, o tratamento e a produción de información.	▪ B2.3. Procurar e manexar información, na biblioteca e noutras fontes, en papel ou dixital, para integrala nun proceso de aprendizaxe continua.	▪ LCLB2.3.1. Utiliza de xeito autónomo diversas fontes de información integrando os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais ou escritos. ▪ LCLB2.3.2. Coñece o funcionamento de bibliotecas (escolares, locais, etc.) e de bibliotecas dixitais, e é capaz de solicitar autonomamente libros, vídeos, etc.	▪ ▪	▪ CD ▪ CD
▪ g ▪ h	▪ B2.4. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso.	▪ B2.4. Aplicar progresivamente as estratexias necesarias para producir textos adecuados, coherentes e cohesionados.	▪ LCLB2.4.1. Aplica técnicas diversas para planificar os seus escritos (esquemas, árbores, mapas conceptuais etc.) e redacta borradores de escritura. ▪ LCLB2.4.2. Escribe textos usando o rexistro adecuado, organizando as ideas con claridade, enlazando enunciados en secuencias lineais cohesionadas e respectando as normas gramaticais e ortográficas.	▪ ▪	▪ CSIE ▪ CCL
▪ e ▪ h ▪ i ▪ l	▪ B2.5. Produción de textos escritos e audiovisuais relacionados co ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. ▪ B2.6. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos,	▪ B2.5. Escribir textos en diferentes soportes e formatos, en relación co ámbito de uso.	▪ LCLB2.5.1. Escribe textos propios do ámbito persoal e familiar, escolar ou educativo e social, imitando textos modelo. ▪ LCLB2.5.2. Escribe textos narrativos, descritivos e instrutivos, expositivos, argumentativos e	▪ ▪	▪ CCL ▪ CCEC

Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
	expositivos e argumentativos, e escritura de textos dialogados.		dialogados, imitando textos modelo. <ul style="list-style-type: none"> LCLB2.5.3. Realiza esquemas e mapas, e explica por escrito o significado dos elementos visuais que poden aparecer nos textos. 		<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CD
Bloque 3. Coñecemento da lingua					
<ul style="list-style-type: none"> b h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as súas normas de uso para resolver problemas de comprensión de textos orais e escritos, e para a composición e a revisión progresivamente autónoma dos textos propios e alleos. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.1.1. Recoñece e explica o uso das categorías gramaticais nos textos, e utiliza este coñecemento para corrixir erros de concordancia en textos propios e alleos. 		<ul style="list-style-type: none"> CCL
			<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.1.2. Recoñece e corrige erros ortográficos e gramaticais en textos propios e alleos, aplicando os coñecementos adquiridos para mellorar a produción de textos nas súas producións orais, escritas e audiovisuais. 		<ul style="list-style-type: none"> CCL
			<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.1.3. Coñece e utiliza adecuadamente as formas verbais nas súas producións orais e escritas. 		<ul style="list-style-type: none"> CCL
<ul style="list-style-type: none"> b h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Comprensión e interpretación dos compoñentes do significado das palabras: denotación e connotación. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Comprender o significado das palabras en toda a súa extensión para recoñecer e diferenciar os usos obxectivos dos subxectivos. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.2.1. Diferencia os compoñentes denotativos e connotativos no significado das palabras dentro dunha frase ou un texto oral ou escrito. 		<ul style="list-style-type: none"> CCL
<ul style="list-style-type: none"> h 	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Coñecemento reflexivo das relacións semánticas que se establecen entre as palabras. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Comprender e valorar as relacións de igualdade e de contrariedade que se establecen entre as palabras e o seu uso no discurso oral e escrito. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.3.1. Recoñece e usa sinónimos e antónimos dunha palabra, e explica o seu uso concreto nunha frase ou nun texto oral ou escrito. 		<ul style="list-style-type: none"> CCL

Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Observación, reflexión e explicación dos cambios que afectan o significado das palabras: causas e mecanismos. Metáfora, metonimia, palabras tabú e eufemismos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Recoñecer os cambios de significado que afectan a palabra no texto: metáfora, metonimia, palabras tabú e eufemismos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.4.1. Recoñece e explica o uso metafórico e metonímico das palabras nunha frase ou nun texto oral ou escrito. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.4.2. Recoñece e explica os fenómenos contextuais que afectan o significado global das palabras: tabú e eufemismo. 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Recoñecemento, uso e explicación dos conectores textuais e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Identificar os conectores textuais e os principais mecanismos de referencia interna presentes nos textos, recoñecendo a súa función na organización do contido do discurso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.5.1. Recoñece, usa e explica os conectores textuais (de adición, contraste e explicación) e os principais mecanismos de referencia interna, gramaticais (substitucións pronominais) e léxicos (elipse e substitucións mediante sinónimos e hiperónimos), e valora a súa función na organización do contido do texto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Recoñecemento, uso e explicación dos recursos de modalización en función da persoa que fala ou escribe. Expresión da obxectividade e a subxectividade a través das modalidades oracionais e as referencias internas ao emisor e ao receptor nos textos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Identificar a intención comunicativa da persoa que fala ou escribe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.6.1. Explica a diferenza significativa que implica o uso dos tempos e modos verbais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.7.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	

Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ h ▪ i ▪ ñ ▪ o 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Recoñecemento da diversidade lingüística propia do ámbito persoal, social e mediático. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Recoñecer e valorar a diversidade lingüística, con especial atención á realidade galega. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.8.1. Coñece e valora a diversidade lingüística de Galicia. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.10. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e a transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.9.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e a produción dos textos traballados en calquera das outras. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
Bloque 4. Educación literaria					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ n ▪ c 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Ler fragmentos ou obras da literatura española e universal de todos os tempos e da literatura xuvenil, próximas aos propios gustos e ás afeccións, amosando interese pola lectura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.1.1. Le e comprende cun grao crecente de interese e autonomía obras literarias próximas aos seus gustos, ás súas afeccións e aos seus intereses. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ n ▪ c 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Promover a reflexión sobre a conexión entre a literatura e o resto das artes (música, pintura, cine, etc.), como expresión do sentimento humano, analizando e interrelacionando obras literarias, musicais, arquitectónicas, etc. personaxes e temas de todas as épocas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.2.1. Desenvolve progresivamente a capacidade de reflexión observando, analizando e explicando a relación entre diversas manifestacións artísticas de todas as épocas (música, pintura, cine, etc.). 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.2.2. Recoñece e comenta o mantemento 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA

Lingua Castelá e Literatura. 2º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			ou a evolución de personaxes-tipo, temas e formas ao longo de diversos períodos histórico-literarios ata a actualidade.		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ n ▪ c 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Fomentar o gusto e o hábito pola lectura en todas as súas vertentes: como fonte de acceso ao coñecemento e como instrumento de lecer e diversión que permite explorar mundos diferentes aos nosos, reais ou imaxinarios. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.3.1. Fala na clase dos libros e comparte as súas impresións cos/coas compañeiros/as. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.3.2. Le en voz alta modulando, adecuando a voz, apoiándose en elementos da comunicación non verbal e potenciando a expresividade verbal. 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Redactar textos persoais de intención literaria seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.4.1. Redacta textos persoais de intención literaria a partir de modelos dados seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCEC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.4.2. Desenvolve o gusto pola escritura como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os seus propios sentimentos. 		

3º SECUNDARIA OBRIGATORIA

Lingua Castelá e Literatura. 3º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo ou escolar, e social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. escoitar de xeito activo, comprender, interpretar e valorar textos orais propios dos ámbitos persoal, educativo ou escolar, e social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.1.1. Anticipa ideas e infire datos do emisor e do contido do texto, analizando fontes de procedencia non verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.1.2. Comprende o sentido global de textos publicitarios, informativos e de opinión procedentes dos medios de comunicación, distinguindo a información da persuasión na publicidade e a información da opinión en noticias, reportaxes, etc., identificando as estratexias de enfatización e de expansión. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.1.3. Resume textos, de forma oral, recollendo as ideas principais e integrándoas con claridade en oracións que se relacionen lóxicamente e semanticamente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. escoitar de xeito activo, comprender, interpretar e valorar textos orais de diferente tipo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.2.1. Anticipa ideas e infire datos do emisor e do contido do texto, analizando fontes de procedencia non verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.2.2. Interpreta e valora aspectos concretos do contido e da estrutura de textos narrativos, descritivos, expositivos, argumentativos e instrutivos, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	

Lingua Castelá e Literatura. 3º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			emitindo xuízos razoados e relacionándoos con conceptos persoais, para xustificar un punto de vista particular.		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Observación, reflexión, comprensión e valoración do sentido global dos debates, os coloquios e as conversas espontáneas, da intención comunicativa de cada interlocutor/a, e aplicación das normas básicas que os regulan. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. escoitar de xeito activo e comprender o sentido global de textos orais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.3.1. escoita, observa e explica o sentido global de debates, coloquios e conversas espontáneas identificando a información salientable, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa e a postura de cada participante, así como as diferenzas formais e de contido que regulan os intercambios comunicativos formais e os intercambios comunicativos espontáneos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Recoñecer, interpretar e avaliar progresivamente a claridade expositiva, a adecuación, a coherencia e a cohesión do contido das producións orais propias e alleas, así como os aspectos prosódicos e os elementos non verbais (acenos, movementos, ollada, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.4.1. Coñece o proceso de produción de discursos orais valorando a claridade expositiva, a adecuación, a coherencia do discurso e a cohesión dos contidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.4.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos, da linguaxe non verbal, da xestión de tempos e do emprego de axudas audiovisuais en calquera tipo de discurso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso, prácticas orais formais e informais, e avaliación progresiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Aprender a falar en público, en situacións formais e informais, de xeito individual ou en grupo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.5.1. Realiza presentacións orais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.5.2. Organiza o contido e elabora guións previos á intervención oral formal, seleccionando a idea central e o momento en que vai ser presentada ao seu auditorio, así como as ideas secundarias e os exemplos que van apoiar o seu desenvol- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Lingua Castelá e Literatura. 3º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			<p>vemento.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.5.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal da lingua nas súas prácticas orais. ▪ LCLB1.5.4. Pronuncia con corrección e claridade, modulando e adaptando a súa mensaxe á finalidade da práctica oral. ▪ LCLB1.5.5. Avalía, por medio de guías, as producións propias e alleas, mellorando progresivamente as súas prácticas discursivas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Participación en debates, coloquios e conversas espontáneas respectando as normas básicas de interacción, intervención e cortesía que regulan estas prácticas orais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Participar e valorar a intervención en debates, coloquios e conversas espontáneas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.6.1. Participa activamente en debates e coloquios escolares respectando as regras de interacción, intervención e cortesía que os regulan, manifestando as súas opinións e respectando as opinións das demais persoas. ▪ LCLB1.6.2. Avalía as intervencións propias e alleas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias necesarias para a comprensión de textos escritos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Aplicar estratexias de lectura comprensiva e crítica de textos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.1.1. Pon en práctica diferentes estratexias de lectura en función do obxectivo e o tipo de texto. ▪ LCLB2.1.2. Fai inferencias e hipóteses sobre o sentido dunha frase ou dun texto que conteña ma- 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCL

Lingua Castelá e Literatura. 3º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			<p>tices semánticos e que favorezan a construción do significado global e a avaliación crítica.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.1.3. Avalía o seu proceso de comprensión de lectura usando fichas sinxelas de autoavaliación. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Ler, comprender, interpretar e valorar textos en diferentes formatos e soportes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.2.1. Recoñece e expresa o tema e a intención comunicativa de textos escritos propios do ámbito persoal e familiar, educativo ou escolar, e social (medios de comunicación), identificando a tipoloxía textual seleccionada, a organización do contido, as marcas lingüísticas e o formato utilizado. ▪ LCLB2.2.2. Recoñece e expresa o tema e a intención comunicativa de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados identificando a tipoloxía textual seleccionada, as marcas lingüísticas e a organización do contido. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Actitude progresivamente crítica e reflexiva ante a lectura organizando razoadamente as ideas e expóndoas, respectando as ideas das demais persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Manifestar unha actitude crítica ante a lectura de calquera tipo de textos a través dunha lectura reflexiva que permita identificar posturas de acordo ou desacordo, respectando en todo momento as opinións das demais persoas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.3.1. Identifica e expresa as posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto. ▪ LCLB2.3.2. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto. ▪ LCLB2.3.3. Respecta as opinións das demais persoas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCL ▪ CSC

Lingua Castelá e Literatura. 3º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Utilización progresivamente autónoma da biblioteca escolar e das tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de obtención de información. Educación para o uso, o tratamento e a produción de información. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Procurar e manexar información, na biblioteca e noutras fontes, en papel ou dixital, para integrala nun proceso de aprendizaxe continua. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.4.1. Utiliza de forma autónoma diversas fontes de información, e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais ou escritos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Coñecemento e uso das técnicas e estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Aplicar progresivamente as estratexias necesarias para producir textos adecuados, coherentes e cohesionados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.5.1. Revisa o texto en varias fases para aclarar problemas co contido (ideas e estrutura) ou a forma (puntuación, ortografía, gramática e presentación), e avalía a súa propia produción escrita ou a dos seus compañeiros e das súas compañeiras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.5.2. Reescribe textos propios e alleos aplicando as propostas de mellora que se deducen da avaliación da produción escrita e axustándose ás normas ortográficas e gramaticais que permiten unha comunicación fluída. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Produción de textos escritos e audiovisuais relacionados co ámbito persoal, educativo ou escolar, e social ▪ ▪ ▪ B2.7. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos e escritura de textos dialogados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Escribir textos en diferentes soportes e formatos, en relación co ámbito de uso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.6.1. Escribe textos argumentativos con diferente organización secuencial, incorporando diversos tipos de argumento, imitando textos modelo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.6.2. Utiliza variados organizadores textuais nas exposicións e nas argumentacións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.6.3. Resume textos xeneralizando termos que teñen trazos en común, globalizando a información e integrándoa en oracións que se relacio- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA

Lingua Castelá e Literatura. 3º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			nen loxicamente e semanticamente, evitando parafrasear o texto resumido.		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. Interese crecente pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe e como xeito de comunicar sentimentos, experiencias, coñecementos e emocións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Valorar a importancia da escritura como ferramenta de adquisición das aprendizaxes e como estímulo do desenvolvemento persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.7.1. Produce textos diversos recoñecendo na escritura o instrumento que é capaz de organizar o seu pensamento. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.7.2. Utiliza nos seus escritos palabras propias do nivel formal da lingua que incorpora ao seu repertorio léxico, e recoñece a importancia de enriquecer o seu vocabulario para expresarse oralmente e por escrito con exactitude e precisión. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.7.3. Valora e incorpora progresivamente unha actitude creativa ante a escritura. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.7.4. Coñece e utiliza ferramentas das tecnoloxías da información e da comunicación, participando, intercambiando opinións, comentando e valorando escritos alleos, ou escribindo e dando a coñecer os seus propios. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSC
Bloque 3. Coñecemento da lingua					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. ▪ B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as súas normas de uso para resolver problemas de comprensión de textos orais e escritos, e para a composición e a revisión progresivamente autónoma dos textos propios e alleos, utilizando a terminoloxía gramatical necesaria para a explicación dos usos da lingua. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.1.1. Recoñece e explica o uso das categorías gramaticais nos textos e utiliza este coñecemento para corrixir erros de concordancia en textos propios e alleos. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.1.2. Recoñece e corrige erros ortográficos e gramaticais en textos propios e alleos, aplicando 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Lingua Castelá e Literatura. 3º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
	cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz.		os coñecementos adquiridos para mellorar a produción de textos nas súas producións orais, escritas e audiovisuais.		
▪ h	▪ B3.3. Recoñecemento, uso e explicación dos elementos constitutivos da palabra. Procedementos para formar palabras.	▪ B3.2. Recoñecer e analizar a estrutura das palabras pertencentes ás diversas categorías gramaticais, distinguindo as flexivas das non flexivas.	▪ LCLB3.2.1. Recoñece e explica os elementos constitutivos da palabra (raíz e afixos), e aplica este coñecemento á mellora da comprensión de textos escritos e ao enriquecemento do seu vocabulario activo.	▪	▪ CCL
			▪ LCLB3.2.2. Explica os procedementos de formación de palabras, distinguindo as compostas, as derivadas, as siglas e os acrónimos.	▪	▪ CCL
▪ h	▪ B3.4. Recoñecemento, identificación e explicación do uso dos grupos de palabras (nominal, adxectivo, preposicional, verbal e adverbial) e das relacións que se establecen entre os elementos que os conforman no marco da oración simple.	▪ B3.3. Observar, recoñecer e explicar os usos dos grupos nominais, adxectivos, verbais, preposicionais e adverbiais dentro do marco da oración simple.	▪ LCLB3.3.1. Identifica os grupos de palabras en frases e textos, diferenciando a palabra nuclear do resto de palabras que o forman, e explica o seu funcionamento no marco da oración simple.	▪	▪ CCL
			▪ LCLB3.3.2. Recoñece e explica nos textos o funcionamento sintáctico do verbo a partir do seu significado, distinguindo os grupos de palabras que poden funcionar como complementos verbais argumentais e adxuntos.	▪	▪ CCL
▪ h	▪ B3.5. Recoñecemento, uso e explicación dos elementos constitutivos da oración simple: suxeito e predicado. Oracións impersoais, activas e pasivas.	▪ B3.4. Recoñecer, usar e explicar os elementos constitutivos da oración simple.	▪ LCLB3.4.1. Recoñece e explica nos textos os elementos constitutivos da oración simple, diferenciando suxeito e predicado e interpretando a presenza ou a ausencia do suxeito como unha marca da actitude, obxectiva ou subxectiva, do emisor.	▪	▪ CCL

Lingua Castelá e Literatura. 3º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.4.2. Transforma oracións activas en pasivas e viceversa, e explica os papeis semánticos do suxeito (axente, paciente e causa). ▪ LCLB3.4.3. Amplía oracións nun texto usando diferentes grupos de palabras, utilizando os nexos adecuados e creando oracións novas con sentido completo. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Recoñecemento, uso e explicación dos conectores textuais e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Identificar os conectores textuais e os principais mecanismos de referencia interna presentes nos textos, recoñecendo a súa función na organización do contido do discurso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.5.1. Recoñece, usa e explica os conectores textuais (de adición, contraste e explicación) e os principais mecanismos de referencia interna, gramaticais (substitucións pronominais) e léxicos (elipse e substitucións mediante sinónimos e hiperónimos), valorando a súa función na organización do contido do texto. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Recoñecemento, uso e explicación dos recursos de modalización en función da persoa que fala ou escribe. Expresión da obxectividade e a subxectividade a través das modalidades oracionais e as referencias internas ao emisor e ao receptor nos textos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Identificar a intención comunicativa da persoa que fala ou escribe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.6.1. Identifica e usa en textos orais ou escritos as formas lingüísticas que fan referencia ao emisor e ao receptor ou á audiencia (persoa gramatical, uso de pronomes, suxeito axente ou paciente, oracións impersoais, etc.). 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Explicación progresiva da coherencia do discurso, tendo en conta as relacións gramaticais e léxicas que se establecen no interior do texto e a súa relación co contexto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Interpretar adecuadamente os discursos orais e escritos tendo en conta os elementos lingüísticos, as relacións gramaticais e léxicas, a estrutura e a disposición dos contidos en función da intención comunicativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.7.1. Recoñece a coherencia dun discurso atendendo á intención comunicativa do emisor, identificando a estrutura e a disposición de contidos. ▪ LCLB3.7.2. Identifica estruturas textuais (narración, descrición, explicación e diálogo), explica 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCEC

Lingua Castelá e Literatura. 3º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			os mecanismos lingüísticos que as diferencian e aplica os coñecementos adquiridos na produción e na mellora de textos propios e alleos.		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Coñecemento das orixes históricas da realidade plurilingüe de España, e valoración como fonte de enriquecemento persoal e como mostra da riqueza do noso patrimonio histórico e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Coñecer a realidade plurilingüe de España, a distribución xeográfica das súas linguas e dos dialectos, as súas orixes históricas e algúns dos seus trazos diferenciais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.8.1. Localiza nun mapa as linguas de España e explica algunha das súas características diferenciais, comparando varios textos, recoñece as súas orixes históricas e describe algúns dos seus trazos diferenciais. ▪ LCLB3.8.2. Recoñece as variedades xeográficas do castelán dentro e fóra de España. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSC 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.10. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.9.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.11. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.10. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e a transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.10.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e a produción dos textos traballados en calquera das outras. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
Bloque 4. Educación literaria					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura es- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Ler fragmentos ou obras da literatura españo- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.1.1. Valora algunha das obras de lectura 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

	Lingua Castelá e Literatura. 3º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ l ▪ n ▪ c 	<p>pañola e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura.</p>	<p>la e universal de todos os tempos e da literatura xuvenil, próximas aos propios gustos e ás súas afeccións, amosando interese pola lectura.</p>	<p>libre, resumindo o contido, explicando os aspectos que máis chamaron a súa atención e o que a lectura lle achegou como experiencia persoal.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ n ▪ c 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Favorecer a lectura e comprensión de obras literarias da literatura española e universal de todos os tempos e da literatura xuvenil, próximas aos propios gustos e ás propias afeccións, contribuíndo á formación da personalidade literaria. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.2.1. Desenvolve progresivamente o seu propio criterio estético perseguindo como única finalidade o pracer pola lectura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ n ▪ c 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Promover a reflexión sobre a conexión entre a literatura e o resto das artes (música, pintura, cine, etc.), como expresión do sentimento humano, analizando e relacionando obras literarias, musicais e arquitectónicas, e personaxes, temas, etc. de todas as épocas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.3.1. Compara textos literarios e pezas dos medios de comunicación que respondan a un mesmo tópico, observando, analizando e explicando os puntos de vista segundo o medio, a época ou a cultura, e valorando e criticando o que le ou ve. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ n ▪ c 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Fomentar o gusto e o hábito pola lectura en todas as súas vertentes: como fonte de acceso ao coñecemento e como instrumento de lecer e diversión que permite explorar mundos diferentes aos nosos, reais ou imaxinarios. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.4.1. Fala na clase dos libros e comparte as súas impresións cos/coas compañeiros/as. ▪ LCLB4.4.2. Traballa en equipo determinados aspectos das lecturas propostas ou seleccionadas polo alumnado, investigando e experimentando de forma progresivamente autónoma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ▪ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE

Lingua Castelá e Literatura. 3º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ n ▪ c 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Aproximación aos xéneros literarios e ás obras máis representativas da literatura española da Idade Media ao Século de Ouro a través da lectura e explicación de fragmentos significativos e, de ser o caso, textos completos. Reflexión e superación de estereotipos de xénero, clase, crenzas, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Comprender textos literarios representativos da literatura da Idade Media ao Século de Ouro recoñecendo a intención do/da autor/a, relacionando o seu contido e a súa forma cos contextos socioculturais e literarios da época, identificando o tema, recoñecendo a evolución dalgúns tópicos e formas literarias, e expresando esa relación con xuízos persoais razoados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.5.1. Le e comprende unha selección de textos literarios, en versión orixinal ou adaptados, e representativos da literatura da Idade Media ao Século de Ouro, identificando o tema, resumindo o seu contido e interpretando a linguaxe literaria. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.5.2. Expresa a relación entre o contido da obra, a intención do/da autor/a e o contexto, e o mantemento de temas e formas, emitindo xuízos persoais razoados. 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.6. Redactar textos persoais de intención literaria seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.6.1. Redacta textos persoais de intención literaria a partir de modelos dados seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.6.2. Desenvolve o gusto pola escritura como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os seus propios sentimentos. 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Consulta e utilización de fontes e recursos variados de información para a realización de traballos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.7. Consultar e citar adecuadamente fontes de información variadas, para realizar un traballo educativo en soporte impreso ou dixital sobre un tema do currículo de literatura, adoptando un punto de vista crítico e persoal, e utilizando as tecnoloxías da información. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.7.1. Achega nos seus traballos escritos ou orais conclusións e puntos de vista persoais e críticos sobre as obras literarias estudadas, expresándose con rigor, claridade e coherencia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.7.2. Utiliza recursos variados das tecnoloxías da información e da comunicación para a realización dos seus traballos educativos. 		

4º SECUNDARIA OBRIGATORIA

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo, social e laboral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprender, interpretar e valorar textos orais propios dos ámbitos persoal, educativo ou escolar, e social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.1.1. Comprende o sentido global de textos orais propios dos ámbitos persoal, educativo e laboral, identificando a información relevante, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa do/da falante. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.1.2. Anticipa ideas e infire datos do emisor e do contido do texto, analizando fontes de procedencia non verbal. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.1.3. Retén información relevante e extrae informacións concretas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.1.4. Distingue as partes en que se estruturan as mensaxes orais e a relación entre discurso e contexto. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.1.5. Distingue entre información e opinión en mensaxes procedentes dos medios de comunicación, e entre información e persuasión en mensaxes publicitarias orais, identificando as estratexias de enfatización e expansión. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Diálogo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Comprender, interpretar e valorar textos orais de diferente tipo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.1.6. Segue e interpreta instrucións orais. 	▪	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.2.1. Comprende o sentido global de textos orais de intención narrativa, descritiva, instrutiva, expositiva e argumentativa, identificando a estrutura e a información relevante, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa do/da falante. 	▪	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.2.2. Anticipa ideas e infire datos do emisor e do contido do texto, analizando fontes de procedencia non verbal. 	▪	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.2.3. Retén información relevante e extrae informacións concretas. 	▪	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.2.4. Interpreta e valora aspectos concretos do contido de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos, emitindo xuízos razoados e relacionándoos con conceptos persoais, para xustificar un punto de vista particular. 	▪	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.2.5. Utiliza progresivamente os instrumentos adecuados para localizar o significado de palabras ou enunciados descoñecidos (demanda axuda, busca en dicionarios, lembra o contexto en que aparece, etc.). 	▪	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.2.6. Resume textos narrativos, descritivos, expositivos e argumentativos de forma clara, recollendo as ideas principais e integrando a informa- 	▪	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA 			

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			ción en oracións que se relacionen loxicamente e semanticamente.		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Observación e comprensión do sentido global de debates, coloquios, entrevistas e conversas espontáneas, da intención comunicativa de cada interlocutor/a e aplicación das normas básicas que regulan a comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Comprender o sentido global e a intención de textos orais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.3.1. Escoita, observa e interpreta o sentido global de debates, coloquios e conversas espontáneas identificando a información relevante, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa e a postura de cada participante, así como as diferenzas formais e de contido que regulan os intercambios comunicativos formais e os espontáneos. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.3.2. Recoñece e explica as características da linguaxe conversacional (cooperación, espontaneidade, economía e subxectividade) nas conversas espontáneas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.3.3. Observa e analiza as intervencións particulares de cada participante nun debate, coloquio ou conversa espontánea tendo en conta o ton empregado, a linguaxe que utiliza, o contido e o grao de respecto cara ás opinións das demais persoas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.3.4. Identifica o propósito, a tese e os argumentos das persoas participantes en debates, faladoiros e entrevistas procedentes dos medios de comunicación audiovisual, valorando de forma crítica aspectos concretos da súa forma e o seu contido. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.3.5. Recoñece e asume as regras de interacción, intervención e cortesía que regulan os debates e calquera intercambio comunicativo oral. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Recoñecer, interpretar e avaliar progresivamente as producións orais propias e alleas, así como os aspectos prosódicos e os elementos non verbais (xestos, movementos, ollada, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.4.1. Coñece o proceso de produción de discursos orais e valora a claridade expositiva, a adecuación, a coherencia do discurso e a cohesión dos contidos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.4.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre, volume, etc.) a ollada, a colocación, a linguaxe corporal, a xestión de tempos e o emprego de axudas audiovisuais en calquera tipo de discurso. 			<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.4.3. Recoñece os erros da produción oral propia e allea a partir da práctica habitual da avaliación e autoavaliación, e propón solucións para melloralas. 			<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Valoración da lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Valorar a lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.5.1. Utiliza e valora a lingua como un medio para adquirir, procesar e transmitir novos coñecementos, para expresar ideas e sentimentos, e para regular a conduta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público e dos instrumentos de autoavaliación en prácticas orais formais ou informais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Aprender a falar en público, en situacións formais ou informais, de xeito individual ou en grupo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.6.1. Realiza presentacións orais de forma individual ou en grupo, planificando o proceso de oralidade, organizando o contido, consultando fontes de información diversas, xestionando o tempo e transmitindo a información de xeito coherente, aproveitando vídeos, gravacións ou outros soportes dixitais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD 	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.6.2. Realiza intervencións non planificadas, 			<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			dentro da aula, analizando e comparando as similitudes e as diferenzas entre discursos formais e espontáneos.		
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.6.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal da lingua nas súas prácticas orais. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.6.4. Pronuncia con corrección e claridade, modulando e adaptando a súa mensaxe á finalidade da práctica oral. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.6.5. Resume oralmente exposicións, argumentacións, intervencións públicas, etc., recollendo as ideas principais e integrando a información en oracións que se relacionen lxicamente e semanticamente. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.6.6. Aplica os coñecementos gramaticais á avaliación e á mellora da expresión oral, recoñecendo en exposicións orais propias ou alleas as dificultades expresivas (incoherencias, repeticións, ambigüidades, impropiedades léxicas, pobreza e repetición de conectores etc.). 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ c ▪ d ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas de cortesía da comunicación oral que regulan as conversas espontáneas e outras prácticas discursivas orais propias dos medios de comunicación. Debate. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. Coñecer, comparar, usar e valorar as normas de cortesía nas intervencións orais propias da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas, e nas prácticas discursivas orais propias dos medios de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.7.1. Coñece, valora e aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral. ▪ LCLB1.7.2. Analiza criticamente debates e faladoiros procedentes dos medios de comunicación, recoñecendo neles a validez dos argumentos e valo- 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCL

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			<p>rando criticamente a súa forma e o seu contido.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.7.3. Participa activamente nos debates escolares, respectando as regras de intervención, interacción e cortesía que os regulan, utilizando unha linguaxe non discriminatoria. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ d ▪ h ▪ m 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.8. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situación reais ou imaxinarias de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.8. Reproducir situacións reais ou imaxinarias de comunicación potenciando o desenvolvemento progresivo das habilidades sociais, a expresión verbal e non verbal, e a representación de realidades, sentimentos e emocións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB1.8.1. Dramatiza e improvisa situacións reais ou imaxinarias de comunicación. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC
Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita. ▪ B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. ▪ B2.3. Lectura, comprensión, interpretación e valoración de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Aplicar diferentes estratexias de lectura comprensiva e crítica de textos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.1.1. Comprende textos de diversa índole pondo en práctica diferentes estratexias de lectura e autoavaliación da súa propia comprensión en función do obxectivo e o tipo de texto, actualizando coñecementos previos, traballando os erros de comprensión e construíndo o significado global do texto. ▪ LCLB2.1.2. Localiza, relaciona e secuencia as informacións explícitas dos textos. ▪ LCLB2.1.3. Infíre a información relevante dos textos, identificando a idea principal e as secundarias, e establecendo relacións entre elas. ▪ LCLB2.1.4. Constrúe o significado global dun texto 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CCL

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			ou de frases do texto demostrando unha comprensión plena e detallada deste.		
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.1.5. Fai conexións entre un texto e o seu contexto, integrándoo e avaliándoo criticamente, e realizando hipóteses sobre el. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.1.6. Comprende o significado de palabras propias do nivel culto da lingua que incorpora aoseu repertorio léxico, e recoñecendo a importancia de enriquecer o seu vocabulario para expresarse con exactitude e precisión. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita. ▪ B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. ▪ B2.3. Lectura, comprensión, interpretación e valoración de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Ler, comprender, interpretar e valorar textos escritos en diferentes soportes e formatos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.2.1. Recoñece e expresa o tema, as ideas principais, a estrutura e a intención comunicativa de textos escritos propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral, e de relacións con organizacións, identificando a tipoloxía textual seleccionada (narración, exposición, etc.), a organización do contido e o formato utilizado. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.2.2. Identifica os trazos diferenciais dos xéneros xornalísticos informativos e de opinión (noticias, reportaxes, editoriais, artigos e columnas, cartas á dirección, comentarios e crítica). 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.2.3. Comprende e explica os elementos verbais e os non verbais, e a intención comunicativa dun texto publicitario procedente dos medios de comunicación. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.2.4. Localiza informacións explícitas nun texto e relaciónaa entre si e co contexto, secuências e deduce informacións ou valoracións implícitas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.2.5. Interpreta o sentido de palabras, expresións, frases ou pequenos fragmentos extraídos dun texto en función do seu sentido global. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.2.6. Interpreta, explica e deduce a información dada en esquemas, mapas conceptuais, diagramas, gráficas, fotografías, etc. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Actitude progresivamente crítica e reflexiva ante a lectura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Manifestar unha actitude crítica ante a lectura de calquera tipo de textos ou obras literarias a través dunha lectura reflexiva que permita identificar posturas de acordo ou desacordo, respectando sempre as opinións dos demais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.3.1. Identifica e expresa as posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.3.2. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.3.3. Respecta as opinións das demais persoas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das tecnoloxías da información e da comunicación como fontes de obtención de información. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Seleccionar os coñecementos que se obteñan das bibliotecas ou de calquera outra fonte de información impresa en papel ou dixital, integrándoos nun proceso de aprendizaxe continua. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.4.1. Utiliza de forma autónoma diversas fontes de información, integrando os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais ou escritos. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.4.2. Coñece e manexa habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital, dicionarios de dúbida e irregularidades da lingua, etc. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.4.3. Coñece o funcionamento de bibliotecas (escolares, locais, etc.) e de bibliotecas dixitais, e é capaz de solicitar autonomamente libros, vídeos, etc. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ e ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Coñecemento e uso das técnicas eas estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión. ▪ B2.7. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Aplicar progresivamente as estratexias necesarias para producir textos adecuados, coherentes e cohesionados. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.5.1. Aplica técnicas diversas para planificar os seus escritos (esquemas, árbores, mapas conceptuais etc.). 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.5.2. Redacta borradores de escritura. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.5.3. Escribe textos en diferentes soportes usando o rexistro adecuado, organizando as ideas con claridade, enlazando enunciados en secuencias lineais cohesionadas, e respectando as normas gramaticais e ortográficas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.5.4. Revisa o texto en varias fases para aclarar problemas co contido (ideas, estrutura, etc.) ou coa forma (puntuación, ortografía, gramática e presentación). 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.5.5. Avalía, utilizando guías, a súa propia produción escrita e a dos/das seus/súas compañeiros/as. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.5.6. Reescribe textos propios e alleos aplicando as propostas de mellora que se deducen da avaliación da produción escrita. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Craterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. Produción de textos escritos e audiovisuais propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Escribir textos en relación co ámbito de uso. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.6.1. Redacta con claridade e corrección textos propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. 	▪	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.6.2. Redacta con claridade e corrección textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos, adecuándose aos trazos propios da tipoloxía seleccionada. 	▪	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.6.3. Utiliza variados organizadores textuais nos seus escritos. 	▪	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.6.4. Resume o contido de calquera tipo de texto, recollendo as ideas principais con coherencia e cohesión e expresándoas cun estilo propio, evitando reproducir literalmente as palabras do texto. 	▪	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.6.5. Realiza esquemas e mapas conceptuais que estruturen o contido dos textos traballados. 	▪	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.6.6. Explica por escrito o significado dos elementos visuais que poidan aparecer nos textos (gráficas, imaxes, etc.). 	▪	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.9. Interese pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e os coñecementos propios, e como instrumento de enriquecemento persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.7. Valorar a importancia da lectura e a escritura como ferramentas de adquisición das aprendizaxes e como estímulo do desenvolvemento persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.7.1. Produce textos diversos recoñecendo a escritura o instrumento que é capaz de organizar o seu pensamento. 	▪	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.7.2. Utiliza nos seus escritos palabras propias do nivel formal da lingua que incorpora ao seu repertorio léxico, e recoñece a importancia de enri- 	▪	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			<p>quecer o seu vocabulario para expresarse oralmente e por escrito con exactitude e precisión.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB2.7.3. Valora e incorpora progresivamente unha actitude creativa ante a lectura e a escritura. ▪ LCLB2.7.4. Coñece e utiliza ferramentas das tecnoloxías da información e da comunicación, participando, intercambiando opinións, comentando e valorando escritos alleos, ou escribindo e dando a coñecer os seus propios. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCEC ▪ CD
Bloque 3. Coñecemento da lingua					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Observación, reflexión e explicación dos valores expresivos e do uso das categorías gramaticais, con especial atención ao adxectivo, aos tipos de determinantes e aos pronomes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecer e explicar os valores expresivos que adquiren determinadas categorías gramaticais en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen, con especial atención a adxectivos, determinantes e pronomes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.1.1. Explica os valores expresivos que adquiren algúns adxectivos, determinantes e pronomes en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Observación, reflexión e explicación dos valores expresivos e do uso das formas verbais en textos con diferente intención comunicativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Recoñecer e explicar os valores expresivos que adquiren as formas verbais en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.2.1. Recoñece e explica os valores expresivos que adquiren as formas verbais en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Observación, reflexión e explicación do uso expresivo dos prefixos e sufixos, recoñecendo os que teñen orixe grega e latina, explicando o significado que lle achegan á raíz léxica e a súa capacidade para a formación e a creación de novas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Recoñecer e explicar o significado dos principais prefixos e sufixos, e as súas posibilidades de combinación para crear novas palabras, identificando os que proceden do latín e do grego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.3.1. Recoñece os procedementos para a formación de palabras novas e explica o valor significativo dos prefixos e dos sufixos. ▪ LCLB3.3.2. Forma substantivos, adxectivos, verbos e adverbios a partir doutras categorías gramaticais, 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCL

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
	palabras.		utilizando diversos procedementos lingüísticos.		
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.3.3. Coñece o significado dos principais prefixos e sufixos de orixe grecolatina e utilízalos para deducir o significado de palabras descoñecidas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Observación, reflexión e explicación dos niveis de significado de palabras e expresións no discurso oral ou escrito. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Identificar os niveis de significado de palabras ou expresións en función da intención comunicativa do discurso oral ou escrito onde aparecen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.4.1. Explica todos os valores expresivos das palabras que gardan relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen. ▪ LCLB3.4.2. Explica con precisión o significado de palabras, e usa a acepción adecuada en relación ao contexto en que aparecen. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ e ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Manexo de dicionarios e outras fontes de consulta en papel e formato dixital sobre a normativa e o uso non normativo das palabras, e interpretación das informacións lingüísticas que proporcionan os dicionarios da lingua (gramaticais, semánticas, rexistro e uso). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Usar correcta e eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en formato dixital, para resolver dúbidas sobre o uso correcto da lingua e para progresar na aprendizaxe autónoma. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.5.1. Utiliza os dicionarios e outras fontes de consulta en papel e formato dixital, resolve eficazmente as súas dúbidas sobre o uso correcto da lingua e progresa na aprendizaxe autónoma. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Observación, reflexión e explicación dos límites sintácticos e semánticos da oración simple e a composta, das palabras que relacionan os grupos que forman parte desta e dos seus elementos constitutivos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Explicar e describir os trazos que determinan os límites oracionais para recoñecer a estrutura das oracións compostas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.6.1. Transforma e amplía oracións simples en oracións compostas, usando conectores e outros procedementos de substitución para evitar repeticións. ▪ LCLB3.6.2. Recoñece a palabra nuclear que organiza sintacticamente e semanticamente un enunciado, así como os elementos que se agrupan arredor dela. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.6.3. Recoñece a equivalencia semántica e funcional entre o adxectivo, o substantivo e algúns adverbios con oracións de relativo, substantivas e adverbiais respectivamente, transformando e ampliando adxectivos, substantivos e adverbios en oracións subordinadas e inseríndoas como constituíntes doutra oración. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.6.4. Utiliza de forma autónoma textos da vida cotiá para a observación, reflexión e explicación sintáctica. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas na escritura para obter unha comunicación eficiente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Aplicar os coñecementos sobre a lingua para resolver problemas de comprensión e expresión de textos orais e escritos e para a revisión progresivamente autónoma dos textos propios e alleos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.7.1. Revisa os seus discursos orais e escritos aplicando correctamente as normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social para obter unha comunicación eficiente. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Observación, reflexión, explicación e uso dos trazos característicos que permiten diferenciar e clasificar os xéneros textuais, con especial atención aos discursos expositivos e argumentativos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Identificar e explicar as estruturas dos xéneros textuais, con especial atención ás estruturas expositivas e argumentativas, para utilizalas nas súas producións orais e escritas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.8.1. Identifica e explica as estruturas dos xéneros textuais, con especial atención ás expositivas e argumentativas, e utilízalas nas propias producións orais e escritas. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.8.2. Coñece os elementos da situación comunicativa que determinan os usos lingüísticos (tema, propósito, destinatario, xénero textual, etc.). 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CCL
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.8.3. Describe os trazos lingüísticos máis sobresañantes de textos expositivos e argumentativos, relacionándoos coa intención comunicativa e o contexto en que se producen. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.8.4. Recoñece nun texto os procedementos lingüísticos para a expresión da subxectividade, e utilízalos nas producións propias. ▪ ▪ 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Observación, reflexión e explicación do uso de conectores textuais e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais (substitucións pronominais) como léxicos (elipses e substitucións mediante sinónimos e hiperónimos). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Recoñecer en textos de diversa índole e usar nas producións propias orais e escritas os conectores textuais e os principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.9.1. Recoñece e utiliza a substitución léxica como un procedemento de cohesión textual. ▪ LCLB3.9.2. Identifica, explica e usa distintos tipos de conectores de causa, consecuencia, condición e hipótese, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de referencia interna que proporcionan cohesión a un texto. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.10. Coñecemento dos rexistros e dos factores que inciden no uso da lingua en distintos ámbitos sociais, e valoración da importancia de utilizar o rexistro adecuado segundo as condicións da situación comunicativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.10. Recoñecer e utilizar os rexistros lingüísticos en función dos ámbitos sociais, valorando a importancia de utilizar o rexistro adecuado a cada momento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.10.1. Recoñece os rexistros lingüísticos en textos orais ou escritos en función da intención comunicativa e do seu uso social. ▪ LCLB3.10.2. Valora a importancia de utilizar o rexistro adecuado a cada situación comunicativa, e aplícao nos seus discursos orais e escritos. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ i ▪ l 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.11. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.11. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.11.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CAA

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ g ▪ h 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.12. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e a transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB3.12.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e a produción dos textos traballados en calquera das outras. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
Bloque 4. Educación literaria					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ n ▪ c 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Favorecer a lectura e comprensión de obras literarias da literatura española e universal de todos os tempos e da literatura xuvenil. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.1.1. Le e comprende cun grao crecente de interese e autonomía obras literarias próximas aos seus gustos e ás súas afeccións. ▪ LCLB4.1.2. Valora algunha das obras de lectura libre, resumindo o contido, explicando os aspectos que máis chamaron a súa atención e o que a lectura lle achegou como experiencia persoal. ▪ LCLB4.1.3. Desenvolve progresivamente o seu propio criterio estético perseguindo como única finalidade o pracer pola lectura. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCEC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ n ▪ c 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Promover a reflexión sobre a conexión entre a literatura e o resto das artes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.2.1. Desenvolve progresivamente a capacidade de reflexión observando, analizando e explicando a relación existente entre manifestacións artísticas de todas as épocas (música, pintura, cine, etc.). ▪ LCLB4.2.2. Recoñece e comenta o mantemento ou a evolución de personaxes-tipo, temas e formas ao longo dos diversos períodos histórico-literarios, ata a actualidade. 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CCEC

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO					
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.2.3. Compara textos literarios e pezas dos medios de comunicación que respondan a un mesmo tóxico, observando, analizando e explicando os puntos de vista segundo o medio, a época ou a cultura, e valorando e criticando o que le ou ve. 		<ul style="list-style-type: none"> CSC
<ul style="list-style-type: none"> h l n c 	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.3. Fomentar o gusto e o hábito pola lectura en todas as súas vertentes: como fonte de acceso ao coñecemento e como instrumento de lecer e diversión que permite explorar mundos diferentes aos nosos, reais ou imaxinarios. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.3.1. Fala na clase dos libros e comparte as súas impresións cos/coas compañeiros/as. 		<ul style="list-style-type: none"> CCL
			<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.3.2. Traballa en equipo determinados aspectos das lecturas propostas ou seleccionadas polos alumnos, investigando e experimentando de forma progresivamente autónoma. 		<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.3.3. Le en voz alta, modulando e adecuando a voz, apoiándose en elementos da comunicación non verbal e potenciando a expresividade verbal. 		<ul style="list-style-type: none"> CCL
			<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.3.4. Dramatiza fragmentos literarios breves desenvolvendo progresivamente a expresión corporal como manifestación de sentimentos e emocións, respectando as producións das demais persoas. 		<ul style="list-style-type: none"> CCEC
<ul style="list-style-type: none"> h l n c 	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Aproximación ás obras máis representativas da literatura española desde o século XVIII aos nosos días a través da lectura e a explicación de fragmentos significativos e, de ser o caso, obras completas. Reflexión e superación de estereotipos de xénero, clase, crenzas, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Comprender textos literarios representativos desde o século XVIII aos nosos días, recoñecendo a intención do/da autor/a, o tema e os trazos propios do xénero ao que pertence, e relacionando o seu contido co contexto sociocultural e literario da época, ou doutras épocas, e expresando a relación con xuízos persoais razoados. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.4.1. Le e comprende unha selección de textos literarios representativos da literatura desde o século XVIII aos nosos días, identificando o tema, resumindo o seu contido e interpretando a linguaxe literaria. 		<ul style="list-style-type: none"> CCL
			<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.4.2. Expresa a relación entre o contido da obra, a intención do/da autor/a e o contexto, e o 		<ul style="list-style-type: none"> CAA

Lingua Castelá e Literatura. 4º de ESO						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Mínimos	Competencias clave	
			mantemento de temas e formas, emitindo xuízos persoais razoados.			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ h ▪ l ▪ n 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.3. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos do século XX, utilizando as convencións formais do xénero seleccionado e con intención lúdica e creativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.5. Redactar textos persoais de intención literaria seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.5.1. Redacta textos persoais de intención literaria a partir de modelos dados, seguindo as convencións do xénero e con intención lúdica e creativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL 	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.5.2. Desenvolve o gusto pola escritura como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os seus propios sentimentos. 			<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.4. Consulta de fontes de información variadas para a realización de traballos e a cita adecuada destas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.6. Consultar e citar adecuadamente fontes de información variadas para realizar un traballo educativo en soporte impreso ou dixital sobre un tema do currículo de literatura, adoptando un punto de vista crítico e persoal, e utilizando as tecnoloxías da información. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.6.1. Consulta e cita adecuadamente varias fontes de información para desenvolver por escrito, con rigor, claridade e coherencia, un tema relacionado co currículo de Literatura. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD 	
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.6.2. Achega nos seus traballos escritos ou orais conclusións e puntos de vista persoais e críticos sobre as obras literarias, expresándose con rigor, claridade e coherencia. 			<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> ▪ LCLB4.6.3. Utiliza recursos variados das tecnoloxías da información e da comunicación para a realización dos seus traballos educativos. 			<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD

- **Os estándares de aprendizaxe terán carácter orientativo**

SECUENCIACIÓN TEMPORAL DOS CONTIDOS

As doce unidades nas que se distribúen os contidos agrúpanse en bloques de catro. En 1º, 2º e 4º ESO corresponde ao primeiro trimestre o primeiro bloque (1-4), ao segundo trimestre o segundo bloque (5-8) e ao terceiro trimestre o terceiro bloque (9-12). En 3º ESO, co propósito de combinar en tódalas avaliacións os catro bloques de contidos, a distribución de unidades farase así: 1ª avaliación, unidades 1, 2, 9 e 10; 2ª avaliación, unidades 3, 4, 11 e 12; 3ª avaliación, 5, 6, 7, 8, 13 e 14.

Realizárase, polo menos, unha proba escrita cada dúas unidades, é dicir, un mínimo de seis probas ao longo do curso.

PROCEDEMENTOS, INSTRUMENTOS E PAUTAS DE CUALIFICACIÓN

Basearanse no seguimento individualizado e personalizado do alumno ao longo do curso. Os criterios e pautas de cualificación terán como referencia os mínimos exixibles do nivel, e, á súa vez, basearanse en:

- Realización de probas orais ou/e escritas (70% da nota final).
- O exame do libro de lectura do trimestre, que terá unha valoración do 15%.
- Traballos escritos/orais (redaccións, exposicións orais e outros), cunha valoración do 10% da nota final. Cada exercicio será valorado de 0 a 1. (No caso de 1º ESO, en 2º,3º,4º de ESO o apartado corresponderase cun valor do 15%)
- Libreta de clase, a partir da cal será posible obter información sobre a aprendizaxe, organización de traballos, constancia... 5% (Só para 1º ESO)
- O traballo de aula e o estudo e a realización das tarefas en casa considéranse un deber por parte do alumnado. A atención, o uso da lingua castelá, a interacción positiva cos compañeiros e, en xeral, a boa actitude cara a materia considérase xunto co estudo e a realización das tarefas de casa unha obriga para o bo funcionamento da aula e unha condición necesaria para progresar na aprendizaxe da materia. Polo tanto, o departamento establece que calquera falta que o profesor detecte neste sentido por parte do alumnado conlevará unha penalización. Así, cando un alumno non traia as tarefas de casa feitas, non atenda en clase, teña unha actitude negativa puntual ou non participe nas actividades propostas, será penalizado cunha falta que equivale a 0,25 menos na súa nota da avaliación por cada negativo.

Dado que a materia de lingua castelá é unha materia de contidos progresivos non haberá recuperación de avaliacións suspensas.

Unha avaliación suspensa recupérase aprobando a seguinte. O alumno que non supere a materia na avaliación ordinaria, deberá presentarse á proba extraordinaria con toda a materia.

- Non presentar un traballo de carácter obrigatorio ou non ter lido un libro de lectura obrigatoria conlevará unha cualificación de 0.
- Copiar nunha proba escrita presencial, conleva unha cualificación (0) na mesma.

- A cualificación de 0 nalgún dos bloques de contidos (comentario de texto, ortografía, gramática e/ou literatura) reflectidos nos exames poderá conlevar unha cualificación negativa na avaliación.

- Na nota final de curso se terá en conta a progresión do alumno ao longo do mesmo (notas das avaliacións).

Na cualificación das probas escritas valoraranse positivamente os seguintes aspectos:

1.- Adecuación pregunta/resposta

2.- Corrección formal e ortográfica. As faltas de ortografía e as incorreccións de expresión e redacción incidirán negativamente na nota a razón de 0,1 puntos por cada falta, ata acumular un máximo de trinta. Nos exercicios de ortografía cada incorrección restará 0.25 puntos, de forma que con catro erros o exercicio queda invalidado.

3.- Capacidade de síntese.

4.- Capacidade de definición dos conceptos específicos de cada curso

5.- Capacidade de argumentación e razoamento

6.- Presentación e caligrafía

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Decreto 229/2011, de 7 de decembro, pola que se regulan algunhas medidas de atención á diversidade.

O alumnado é diverso en canto ao seu nivel de desenvolvemento, capacidades, interese e motivación; en consecuencia, os ritmos e resultados de aprendizaxe son tamén diversos. Esta realidade debe ser obxecto de atención por parte do profesorado e debe ter o seu reflexo nos materiais de aprendizaxe.

O profesorado, en cada aula, deberá diagnosticar situacións de diversidade e buscar actividades alternativas, tanto de reforzo como de ampliación, que traten de compensar as desigualdades aceptando a diversidade propia de cada grupo.

Recursos que posibilitan o tratamento da diversidade:

- Atención personalizada e intervención do profesor de PT
- Adaptar o material didáctico.
- Variar a metodoloxía segundo as necesidades de cada alumno.
- Propoñer actividades de aprendizaxe diferenciados.
- Organizar grupos de traballo flexible.
- Ampliar ou reducir bloques de contidos segundo o interese e a capacidade do alumnado.

O departamento fará o seguimento das adaptacións curriculares individualizadas .

ATENCIÓN AO ALUMNADO REPETIDOR

O departamento fará un seguimento do alumnado repetidor, a través do profesorado responsable das actividades docentes para poder avaliar de forma continua os seus progresos e prestarlle, se fora preciso, o apoio necesario. Teranse en conta:

- A participación na aula
- Os traballos individuais e de grupo.
- O caderno de aula
- As probas obxectivas

Recursos que posibilitan o tratamento do alumno repetidor:

- Atención personalizada e intervención do profesor.
 - Adaptar o material didáctico.
 - Variar a metodoloxía segundo as necesidades de cada alumno.
 - Propoñer actividades de aprendizaxe diferenciados.
 - Organizar grupos de traballo flexible.
 - Ampliar ou reducir bloques de contidos segundo o interese e a capacidade do alumnado.

ACTIVIDADES DE REFORZO E AMPLIACIÓN

Os contidos que se pretenden traballar van orientados a un teórico nivel medio, pero é imprescindible ter en conta a diversidade do alumnado . Por iso a flexibilidade e variación nas actividades debe ser constante, permitíndonos manter unha dinámica progresiva co conxunto do alumnado, pero sen deixar de recoñecer topos diferentes segundo as súas capacidades.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

▪ Procedementos de avaliación

Non só debemos avaliar o que os alumnos saben, senón tamén o que son capaces de facer, as destrezas que poden desenvolver e o grado de consecución dos obxectivos iniciais da programación. Todo isto estará en función das actividades realizadas na clase e destinadas a estimular o desenvolvemento da súa capacidade de aprendizaxe e de conceptualización. Nunha palabra a avaliación debe ser un proceso, unha suma de progresos.

AVALIACIÓN INICIAL ¿Que avaliamos?
<ul style="list-style-type: none">▪ Os coñecementos previos.▪ As actitudes persoais ante a nova aprendizaxe.<ul style="list-style-type: none">▪ A propia programación.
AVALIACIÓN DO PROCESO DE APRENDIZAXE E ENSINANZA ¿Que avaliamos?
<ul style="list-style-type: none">▪ O traballo concreto do alumnado.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ O grao no que van alcanzando os obxectivos didácticos que nos propuxemos na Unidade. ▪ As aprendizaxes acadadas polo alumnado. ▪ A programación didáctica e o seu desenvolvemento.
AVALIACIÓN FINAL ¿Que avaliamos?
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Grao de consecución final obtido polo alumnado respecto os obxectivos didácticos formulados en cada unidade.

¿ QUE VALORAR ?

PARTICIPACIÓN NA AULA	<i>¿Fai preguntas coherentes?</i> <i>¿Ten iniciativa?</i> <i>¿Ideas ordenadas?</i> <i>Facilidade de interpretación de datos.</i> <i>¿Aplica o aprendido a novas situacións?</i>
TRABALLO	<i>En grupo.</i> <i>Individual.</i> <i>Investigación.</i> <i>Exposicións orais.</i> <i>Comentario de texto, mapas, fotografías,...</i> <i>Debuxos, mapas conceptuais...</i> <i>Debates...</i>
CADERNO DE AULA	<i>¿Ó día? ¿Ordenado?</i> <i>¿Chega a conclusións propias?</i> <i>¿Ampla información?</i> <i>¿Fai esquemas, gráficos... do explicado?</i>
PROBA OBXECTIVA	Debe posibilitar a transferencia de coñecementos adquiridos na clase e no estudio a situación novas, e polo tanto deben ser eminentemente prácticos: <i>Contidos conceptuais e procedimentais adquiridos.</i> <i>Expresión e ortografía.</i> <i>Capacidade de razoamento e argumentación.</i>

¿COMO AVALIALO?

AVALIACIÓN INICIAL: PROCEDEMENTOS

Os procedementos empregados son:

- **Proba escrita.** As preguntas tratarán de indagar sobre:
 - Definición dun vocabulario básico.
 - Situación de conceptos concretos .
 - Coñecementos de literatura.
 - O comentario de texto.
 - Morfoloxía
 - Ortografía.
- **Corrección individual.**
- **Posta en común dos resultados, incidindo nos fallos máis repetidos polo alumnado.**

Con estes elementos **tratamos de acercarnos ó nivel medio de "madurez" dos nosos alumnos**: capacidade de abstracción, razoamento lóxico, claridade na expresión, ortografía...(comentario de texto, vocabulario), ordenamento de contidos... e unha pequena valoración dos contidos de nivel conceptual (vocabulario).

VALORACIÓN: En xeral o alumnado responde ás cuestións propostas sen maior dificultade. Hai catro alumnos que precisan de AC.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:

- Participación na aula
- Traballos individual e de grupo.
- Caderno de aula
- Proba obxectiva

Dos apartados que anteriormente sinalabamos como avaliábeis é necesario precisar que o último deles -as probas escritas- terá un peso específico maior, xa que nos permitirá comprobar dunha maneira máis directa non só se o alumno acadou os contidos conceptuais esixibles, senón tamén se este sabe aplicar ós mesmos os procedementos ensinados, procedementos que, ben en grupo ou de maneira individual, terá exercitados no seu caderno de aula.

Sobre a base deste apartado iremos engadindo outros elementos valorables: **participación na clase, traballo e caderno de aula.**

É evidente que a avaliación é continua e que, polo tanto, o nivel de coñecementos que un profesor ten dos seus alumnos vai aumentando a medida que avanza o curso. Polo tanto, nas avaliacións parciais que temos que facer deles, o nivel de aplicación destes tres últimos elementos irá adquirindo máis peso e máis importancia á medida que aumenta tamén o noso coñecemento de cada un dos alumnos, xa que cuestións coma a participación na aula, exposicións orais, aplicación do aprendido a novas situacións, maneira de traballar en grupo..., non poden ser a penas valoradas na primeira avaliación simplemente porque a falta de tempo non nos permite chegar a tal grao de coñecemento individual.

É por isto polo que o traballo, a participación e o caderno de aula irán adquirindo maior entidade ó longo do curso e acadarán todo o seu potencial valorable á hora da avaliación final na que, ademais dos contidos conceptuais intentaremos calibrar ó nivel xeral de "madurez" acadada polo alumno á hora de aplicar eses contidos.

Sinalar que aínda que, como norma xeral **non se farán recuperacións**, teremos en conta que podemos atoparnos con situacións excepcionais, nas que o profesor que o considere oportuno poderá facer recuperacións, ben ao longo ou a final do curso.

AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

O alumnado que non superara a materia na avaliación ordinaria, terá unha proba extraordinaria,, baseada na materia impartida durante o curso.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

A Administración educativa postula a necesidade de avaliar tanto os aprendizaxes dos alumnos, como os procesos de ensino e a propia práctica docente, en relación co

logro dos obxectivos educativos do currículo. Posto que se trata de avaliar a adquisición de todo tipo de coñecementos e o desenvolvemento de diferentes habilidades e destrezas, empregaremos técnicas como a **observación sistemática de comportamentos en clase**, da **análise dos traballos escritos** e, tamén, da **realización de probas periódicas orais e escritas**. Realizarase, polo menos, unha proba escrita cada dúas unidades, é dicir, un mínimo de seis probas ao longo do curso.

Para poder chegar a alcanzar unha aprendizaxe significativa será necesaria a realización dunha **avaliación inicial**, que nos permitirá coñecer o nivel dos alumnos ao comezo do proceso educativo. Tras ésta, e a medida que se vaian desenvolvendo as diferentes unidades, a **avaliación continua** achegaranos á evolución do alumnado permitiéndonos introducir as melloras necesarias para que o discente alcance os obxectivos previstos. Por último, na **avaliación final** comprobarase que obxectivos foron alcanzados e como foi esta adquisición.

Este sistema demostrará aos alumnos a importancia do traballo e o esforzo diario e fomentará a orde e constancia no seu labor, creando deste modo uns hábitos de estudo satisfactorios para o seu futuro.

ESTRATEGIAS DE TRABAJO DOS TEMAS TRANSVERSAIS

O carácter integral do currículo implica a necesidade de incorporar nas diferentes áreas elementos educativos básicos, que reciben a denominación de ensinados transversais e que non están suxeitos a ningunha área concreta, senón que afectan aos distintos aspectos da vida. Estes temas transversais abarcan os seguintes ámbitos:

- Educación moral e cívica
- Educación para a paz
- Educación para a igualdade de oportunidades entre as persoas de distinto sexo.
- Educación ambiental
- Educación sexual
- Educación do consumidor
- Educación vial

Con todo, a especificidade dos temas impide en ocasións que todos eles reciban un tratamento equivalente en cada área.

Así, o área de Lingua Castelá e Literatura non aborda como contidos conceptuais máis que algúns aspectos dos temas propostos. A Educación vial tratarase nos temas relacionados coas linguaxes non verbais e co signo; a Educación do consumidor, na publicidade e ao estudar os textos de transferencia perlocutiva; a Educación para a igualdade de oportunidades entre as persoas de distinto sexo, na reflexión léxica ou nos niveis de uso, ou nalgúns aspectos do estudo das mentalidades. Non obstante, todos os temas transversais recibirán un tratamento adecuado desde a recepción e creación de textos, pois a lectura, os debates, as exposicións, etc., proporcionan a ocasión de promover entre o alumnado a reflexión sobre cada un deles. Ao adecuado desenvolvemento destes contribuirá tamén a realización de "exercicios técnicos", que, como a análise de personaxes, presentación de argumentos, manipulación da linguaxe ou estudo da retórica visual, por exemplo, ampliarán a capacidade crítica do alumnado ao facilitar tómaa de conciencia da carga ideolóxica dos enunciados.

Neste sentido, nos exercicios de análises de textos incluíranse - especialmente en

Primeiro e Segundo e en relación coa Educación moral e cívica - preguntas para lograr a emisión dun xuízo crítico sobre actitudes e valores, de maneira que a necesidade da reflexión quede asegurada. En Terceiro e Cuarto estes elementos incorporaranse ao comentario de texto, ademais de estar presentes como actividade específica especialmente na proposta de temas para a creación de textos orais e escritos.

Así mesmo, entre as actividades iniciais de unidade incluírase algunha que motive a reflexión sobre algún dos temas transversais, conectándoos directamente coas ocupacións diarias do alumno.

PROGRAMA PARA A RECUPERACIÓN DE MATERIAS PENDENTES

O obxectivo básico do ensino da lingua e da Literatura na Educación Secundaria Obrigatoria ha de ser que os alumnos progresen no dominio do emprego do idioma con precisión e riqueza nos aspectos do seu uso oral, escrito e, tamén na lectura. A didáctica estará dirixida a afianzar estas competencias, con especial fincapé na expresión escrita, cuxo dominio é limitado. Trátase de enriquecer a linguaxe, oral e escrito, no dobre proceso de comprensión e de expresión, e de avanzar na educación literaria.

O dominio da lingua falada é unha condición previa para dominar a lingua escrita. As deficiencias na primeira acaban reflectíndose na segunda. En todo caso, a linguaxe oral e linguaxe escrita apóianse mutuamente, o que obriga a suscitar o seu ensino e aprendizaxe en estreita relación.

Como resultado das aprendizaxes do nivel anterior, os alumnos han de dominar as relacións entre sons, fonemas e grafías.

O ensino da escritura ha de afirmar e desenvolver os elementos de selección, anticipación, planificación e estruturación das mensaxes, elementos que, presentes tamén nas creacións escritas, nas que é posible ler e rereer innumerables veces, e igualmente é posible revisar un texto e modificalo antes de dalo por terminado.

O dominio da lingua escrita debe permitir aos alumnos descubrir as posibilidades que ofrece a lectura e a escritura, como fontes de pracer e de fantasía, de información e de saber. Os textos escritos, sobre todo os literarios, ofrecen especiais posibilidades de goce, tanto na súa lectura e comprensión, como na súa creación. Os alumnos han de ser capaces de facer un uso persoal tanto da palabra escrita, como dos usos orais tratando de expresarse con precisión e riqueza de recursos lingüísticos.

Aprender lingua supón o coñecemento dos principios gramaticais básicos entendidos como coñecementos sistemáticos das clases de palabras, das combinacións posibles entre elas e das relacións destas expresións cos significados.

Deben acompañar a estes módulos unhas técnicas de traballo de carácter sumamente práctico, pois sempre hai que considerar que a lingua vai ser o instrumento primeiro nos traballos dos alumnos durante toda a súa vida.

Respecto da Literatura, nesta etapa ha de desenvolverse o coñecemento e o aprecio do feito literario como feito lingüístico, produto dun modo de comunicación específico, social e cultural que se enmarca nun contexto histórico.

A práctica docente debe concentrarse en actividades encamiñadas a desenvolver e mellorar a capacidade de comprensión e de expresión do alumno en toda clase de situacións. Por iso é polo que a lectura, oral e silenciosa, a recepción de mensaxes orais diversos e a creación de texto orais e escritos deban ocupar un posto destacado.

Débase estimular o gusto pola lectura, en particular de obras literarias, e facilitar o acceso aos libros. Neste sentido, nos cursos primeiro e segundo, nos que convén primar

a lectura, hai que afianzar o dominio dos seus mecanismos para que a comprensión do texto non se vexa limitada. Facilitarase a lectura comprensiva por medio dunha serie de preguntas, nunca moitas, orientadas cara a aspectos importantes da obra. En terceiro, a lectura segue ocupando un lugar destacado. Débese afondar na lectura comprensiva e, dado que se inicia o achegamento á literatura seguindo unha orde cronolóxico, debe intentarse que o alumno aprecie en que medida reflíctese na obra a época en que foi creada.

Aínda que nos cursos primeiro e segundo tómanse como punto de partido diversos tipos de textos (narrativos, dialogados, expositivos, ...), en terceiro, ademais de aumentar o grado de complexidade dos textos, débese insistir nos de tipo expositivo e argumentativo.

Ao longo de toda a etapa ha de contarse cun tempo dedicado en especial a que o alumno afiance e amplíe progresivamente o seu coñecemento da variedade oral. De aí a conveniencia, xa nos cursos primeiro e segundo, de que os alumnos afáganse a resumir un texto oral ou escrito, a expoñer as súas opinións ou un tema dado ante os seus compañeiros, e fágano coa corrección adecuada á súa idade e nivel educativo.

O estudo da lingua, nos planos do sistema e da norma, entenderase en estreita conexión e interdependencia coas orientacións anteriores: lendo, falando, escribindo e escoitando é como se fixan e utilizan as estruturas gramaticais e textuais, como se enriquece e diversifica o vocabulario, como se afianza a pronunciación e a ortografía.

É necesario que a transmisión de coñecementos sobre os diversos niveis da lingua - coñecemento da gramática - non se converta, sen máis, no centro da actividade docente; pola contra, convén que sexa, ademais, un instrumento para conseguir un mellor dominio da expresión e da comprensión.

Nos cursos primeiro e segundo, o estudo da Literatura se enfoca cara ao coñecemento dos xéneros literarios, dos principais procedementos métricos e de figúralas retóricas máis importantes. A lectura dunha serie de obras completas e de fragmentos representativos ha de ocupar xa un lugar destacado. En terceiro iníciase, desde unha formulación en que se aúnan o criterio cronolóxico e o de xéneros, o achegamento aos autores e obras máis relevantes da literatura española. O estudo ha de basearse, unha vez máis, na lectura, análise e comentario de obras completas e de fragmentos seleccionados dos diferentes períodos literarios.

A superación das materias pendentes determinarase mediante tres procedementos non excluíntes:

- Avaliación continua que se realizará ao longo do curso. Neste caso, a cualificación positiva da materia do nivel que curse o alumno implicará a superación da materia pendente en cursos anteriores.

- Os alumnos que teñan pendente a materia de 3º ESO terán que superar un traballo específico sobre literatura. Para a superación da materia o alumno terá que superar unha ou/e dúas avaliacións do curso no que se atopa (4º ESO) e obter unha cualificación positiva no traballo de literatura.

- A cualificación positiva nunha avaliación implicará a superación da materia de lingua castelá e literatura pendente dos cursos 1º e/ou 2º da ESO.

- A realización de dúas probas finais de avaliación que se levarán a cabo nos meses de xaneiro e maio, e nas que se terán en conta os progresos do alumno derivados

do grado de superación adquirido ao longo do curso en aplicación das pautas e criterios sinalados no plan de traballo.

O xefe de departamento fará un seguimento do alumnado con materias pendentes, a través do profesorado responsable das actividades docentes para poder avaliar de forma continua os seus progresos.

TRATAMENTO DO FOMENTO DA LECTURA.

As actividades que xorden da lectura dun libro ou dun fragmento dependen da labor do docente; pero tamén da cooperación dos alumnos. A actitude será sempre escoitar o pertinente de cada obra, o esencial do seu mundo narrativo. Así o libro transfórmase nunha porta aberta á creatividade. Dende o noso tratamento ao fomento da lectura téntanse promover aquelas actividades que convertan ao libro e a lectura en "protagonistas educativos".

Este departamento propón as seguintes actividades como un conxunto de posibilidades que enriquecen a formación dos alumnos, orientadas ao fomento da lectura na aula.

- Actividades orientadas ao fomento da lectura na cuarta hora de Lingua castelá e literatura nos cursos de 1º ESO
- Dedicar 15' semanais á lectura nos restantes cursos.
- Realización dunha selección axeitada e de calidade dos libros de lectura obrigatorios e os diversos textos utilizados na aula.
- Propostas e suxestións de lecturas libres.
- Integración da lectura na actividade diaria, tanto como instrumento de formación e aprendizaxe como fonte de pracer.
- Lectura en voz alta de fragmentos ou breves contos, por parte de profesores e alumnos.
- Facilitar ao alumnado o acceso a unha diversidade de xéneros discursivos, tipos de texto, materiais, documentos, soportes... con diferentes graos de adecuación e complexidade, e liberdade para escoller, tendo en conta as orientacións do profesorado. A posibilidade de elección ou toma de decisión é rica en si mesma e estimula e interesa, etc.
- Relación da lectura con vivencias, experiencias e situacións reais da vida dos alumnos; especialmente con aquelas que son agradables ou que fan ver a lectura como un medio para solucionar determinados problemas. Contextualización do acto e da actividade lectora.
- Establecemento dunha estreita relación entre lectura e escritura en situacións de comunicación reais que teñan que ver coa vida das persoas. Presentacións de situacións comunicativas de escritura que leven aparelladas a necesidade de ler.

- Falar e escribir do que se le para contrastar opinións, valoracións...
- Potenciación a través da lectura do desenrolo da capacidade crítica e da adquisición de estratexias intelectuais para saber seleccionar, decidir, interpretar, cuestionar e reelaborar a información.
- Fomentar a participación en certames literarios convocados por este departamento, polo propio centro ou outras institucións

TRATAMENTO DO FOMENTO DAS TIC

A grande oferta de fontes de información dixital, especialmente a través da Internet – PROXECTO ABALAR, enfróntanos como docentes á necesidade de dotar aos alumnos dunha serie de coñecementos tecnolóxicos. Na actualidade faise imprescindible a familiarización do alumnado co manexo e lectura de publicacións dixitais e coa consulta de fontes de información electrónicas en todas as áreas do currículo. Os tipos de actividades que se lles poden proferir son moi variadas, dende este departamento propoñemos as seguintes:

- Consultar información electrónica. Por exemplo, consultar enciclopedias dixitais; ler e comparar varias edicións dixitais de periódicos; buscar páxinas web dun tema concreto e seleccionar as máis interesantes; buscar nos catálogos de bibliotecas existentes na rede; buscar textos literarios na rede, etc.

- Elaborar a información obtida mediante diferentes técnicas de traballo intelectual (clasificación, selección, comparación, resume, redacción de textos, creación de gráficos ou imaxes, etc.) e mediante diferentes ferramentas (procesador de textos, presentacións, etc).

- Comunicar o resultado a outros. Os alumnos poden difundir os seus textos e traballos xa sexa en papel ou en formato dixital, mediante presentacións, edición de páxinas web, blogs, etc.

- Facilitar aos alumnos referencias bibliográficas de páxinas web nas que atopen información e actividades sobre os aspectos tratados na aula, para reforzar ou ampliar os seus coñecementos.

ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA

- Desenvolvemento de actitudes de solidariedade, pacifismo e respecto.
- Tolerancia e valoración de actitudes, crenzas e formas de vida de persoas ou grupos pertencentes a culturas distintas á nosa.
- Fomento dun vocabulario axeitado a un centro educativo.
- Colaboración no cumprimento do RRI.
- Rexeitamento de conductas que dificulten a convivencia.
- Respecto polo medioambiente.
- Contribución no día a día na educación do alumnado como cidadáns.

IMPLICACIÓN DA MATERIA NO LOGRO DAS COMPETENCIAS

Criterios de avaliación:

COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA

A comunicación oral-escrita

- Conversar
- Dialogar: escoitar e falar
- Expresar e interpretar de forma oral e escrita, pensamentos, emocións, vivencias, opinións, creacións...
- Ler e escribir
- Utilizar códigos de comunicación

A representación-interpretación e comprensión da realidade

- Adaptar a comunicación ao contexto
- Buscar, recopilar, procesar e comunicar información.
- Coñecer as regras do sistema da lingua.
- Coñecer outras culturas e comunicarse en outros idiomas.
- Desenvolverse en contextos diferentes ao propio.
- Xerar ideas, hipóteses supostos, interrogantes.

A construción e comunicación do coñecemento

- Comprender textos literarios
- Dar coherencia e cohesión ao discurso, ás propias accións e tarefas.
- Estructurar o coñecemento.
- Formular e expresar os propios argumentos dun xeito convincente e axeitada ao contexto.
- Realizar intercambios comunicativos en diferentes situacións, con ideas propias.
- Manexar diversas fontes de información.

Organización e autorregulación do pensamento, das emocións e da conduta

- Adoptar decisións
- Convivir
- Desfrutar escoltando, lendo o expresándose de forma oral-escrita.
- Eliminar estereotipos e expresións sexista.
- Formarse un xuízo crítico e ético.
- Interactuar de forma adecuada lingüisticamente.
- Realizar críticas con espírito construtivo.
- Usar a comunicación para resolver conflitos.
- Ter en conta opinións distintas á propia.

COMPETENCIA MATEMÁTICA E COMPETENCIAS BÁSICAS EN CIENCIA E TECNOLOXÍA

Producir e interpretar con claridade e precisión informacións, datos e argumentacións

- Expresar e interpretar con claridade e precisión informacións, datos e argumentacións.
- Seguir cadeas argumentais identificando as ideas fundamentais.
- Estimar e enxuciar a lóxica e validez de argumentacións e informacións.
- Identificar a validez dos razoamentos.
- Comunicar conclusións en distintos contextos (académico, persoal e social)
- Comprender e identificar preguntas ou problemas e obter conclusións.
- Interpretar a información que se recibe para predicir e tomar decisións.

TRATAMENTO DA INFORMACIÓN E COMPETENCIA DIXITAL

Obter información, busca, selección rexistro e tratamento

- Acceder á información utilizando técnicas e estratexias específicas.
- Buscar, seleccionar, rexistrar, tratar e analizar a información.
- Aplicar en distintas situacións e contextos os diferentes tipos de información.
- Facer uso habitual dos recursos tecnolóxicos dispoñibles.

Transformar a información en coñecemento

- Organizar a información, relacionala, analizala, sintetizala, facer inferencias e deducións de distinto nivel de complexidade.
- Procesar e xestionar adecuadamente a información.

Comunicar a información

- Usar as tecnoloxías da información e a comunicación como elemento esencial para informarse, aprender e comunicarse.

COMPETENCIAS SOCIAIS E CÍVICAS

- Reflexionar de forma crítica e lóxica sobre feitos e problemas
- Cooperar e convivir
- Manexar habilidades sociais e saber resolver os conflitos de forma construtiva.

CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURALS

- Valorar a liberdade de expresión, o dereito á diversidade cultural e a importancia do diálogo intercultural.

COMPETENCIA PARA APRENDER A APRENDER

- Ser consciente das propias capacidades (intelectuais, emocionais e físicas)
- Coñecer as propias potencialidades e carencias. Sacar proveito das primeiras e motivarse a superar as segundas.
- Facerse preguntas
- Identificar e manexar a diversidade de respostas posibles.
- Saber transformar a información en coñecemento propio
- Aceptar os erros e aprender dos demais.
- Ser perseverantes na aprendizaxe.
- Administrar o esforzo, autoavaliarse e autorregularse.
- Adquirir responsabilidades e compromisos persoais.
- Observar e rexistrar feitos e relacións.
- Planificar e organizar actividades e tempos.

SENTIDO DE INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR

- Controlarse emocionalmente.
- Manter a motivación.
- Ser creativo e emprendedor.
- Identificar e cumprir obxectivos.
- Valorar as posibilidades de mellora.
- Saber dialogar e negociar.
- Valorar as ideas dos demais.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

O desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares estará condicionado pola evolución do COVID 19

- Asistir á redacción dun xornal.
- Asistir a algunha representación teatral.
- Facer a ruta dos museos de autores nados nas proximidades do Centro.
- Concursos de redacción.
- Participación en certames convocados por institucións públicas ou privadas.
- Conmemoración 8 marzo; traballo con muráís, representación gráficas sobre mulleres na literatura e na arte en xeral.
- Celebración do día do libro (23 de abril) coa exposición de traballos monográficos sobre un autor.
- Concurso de microrrelatos.
- Conmemoración do centenario de Emilia Pardo Bazán.
- Teatro en streaming,

Aquelas que, segundo as ofertas chegadas ó centro, o departamento considere de interese para o alumnado.

MECANISMOS DE REVISIÓN E AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

O departamento de Lingua Castela e literatura dedicará ao longo do curso tres sesións á reflexión sobre os resultados académicos obtidos e o grao de adecuación ou non da programación despois da celebración das tres avaliacións. Os procedementos empregados son:

- Avaliación dos resultados acadados e análise comparativo coa avaliación anterior e a mesma do curso pasado.
- Comprobación da marcha dos traballos a realizar polos alumnos con asignaturas pendentes.
- Adaptación, se é o caso, a alumnos con necesidades educativas especiais.
- Pertinencia ou non de recuperacións segundo os resultados.
- Valoración das actividades extraescolares do trimestre e razón polas que non se levaron a cabo algunhas.
- Valoración da metodoloxía proposta e medidas para optimizala en canto á distribución de clase, tempo dedicado á exposición, avaliación do traballo diario, tarefas realizadas na casa
- Valoración dos recursos utilizados e fomento do emprego das TIC no currículo.
- Valoración do libro de texto e adecuación ao nivel.
- Valoración da temporalización e xustificación dos posibles desaxustes.
- Valoración doutros materiais: textos, libros de lectura...
- Presentación, se procede, das propostas á CC

AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

Indicadores de logro do proceso de ensino

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valórouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

Indicadores de logro da práctica docente

1.	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáranse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrecense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de tutoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

A presente programación didáctica foi elaborada tendo en conta o seguinte marco lexislativo:

1. LEXISLACIÓN ESTATAL:

- Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la Mejora de la Calidad Educativa (LOMCE).
- Real Decreto 1105/2014, de 26 de diciembre, por el que se establece el **currículo básico** de la Educación Secundaria Obligatoria y del Bachillerato.
- Orden ECD/65/2015, de 21 de enero, por la que se describen las **relaciones** entre las competencias, los contenidos y los criterios de evaluación de la educación primaria, la educación secundaria obligatoria y el bachillerato.
- Orden ECD/1361/2015, de 3 de julio, por la que se establece el currículo de Educación Secundaria Obligatoria y Bachillerato para el ámbito de gestión del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, y se regula su implantación, así como la **evaluación** continua y determinados aspectos organizativos de las etapas.

2. LEXISLACIÓN AUTONÓMICA:

- Decreto 324/1996, do 26 de xullo, polo que se aproba o **regulamento orgánico** dos institutos de educación secundaria.
- Orde do 1 de agosto de 1997 pola que se dictan instrucións para o desenvolvemento do Decreto 324/1996 polo que se aproba o **regulamento orgánico** dos institutos de educación secundaria e se establece a súa organización e funcionamento.
- Orde do 28 de xuño de 2010, pola que se modifican parcialmente as Ordes do 1 de agosto de 1997 pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento do Decreto 324/1996, polo que se aproba o **regulamento orgánico** dos institutos de educación secundaria e se establece a súa organización e funcionamento, do 22 de xullo de 1997, pola que se regulan determinados aspectos de organización e funcionamento das escolas de educación infantil, dos colexios de educación

O Departamento de Lingua Castelá e Literatura está formado polos profesores:

M^a del Carmen Ruza Lodeiro, que imparte Lingua castelá e literatura en 2º ESO e Patricia Frutos Calderero xefa de departamento, que imparte Lingua Castelá e Literatura en 1º, 3º ESO e 4º ESO

Boqueixón, setembro de 2021

A xefa de departamento

Asdo.: Patricia Frutos Calderero.